

Olmejäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu väljapakutud meetmetele laekunud ettepanekud ja seisukohad

Kohtumised huvigruppidega toimusid 29. mail, 07. juunil ja 10. juunil 2019 Tallinnas

Eesti Keemiatööstuse Liit

Seisukoht	Põhjendus
Jäätmete- ja pakendijäätmete alase õigusloome kujundamisel tuleks lähtuda Euroopa Liidu kehtivatest õigusnormidest, eelkõige ringmajanduse paketi osana jõustatud direktiivist 2018/851 mis käsitleb jäätmeid ning mille artikkel 3 defineerib olmejäätmete mõiste:	„olmejäätmed“ on kodumajapidamistest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, sealhulgas paber ja kartong, klaas, metallid, plast, biojäätmed, puit, tekstiil, pakendid, elektri ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, patarei- ja akujäätmed ning suuremõtmelised jäätmed, sealhulgas madratsid ja mööbel;
Keskkonnaministeeriumi poolt 29. mail esiteletud ettepanek olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu 50% täitmiseks aastaks 2020 sisaldab peamise lahendusena 'kogu müügipakendi' tagasivõttu läbi kodumajapidamiste kohtkogumise ning müügipakendi jäätmete 60% ringlussevõtu saavutamist läbi tootjavastutuse kohustuste olulise laiendamise. Alles vähem oluliste abinõudena nimetatakse biojäätmete liigiti kogumist ja ringlussevõtu parandamist ning KOV-ide vastutuse ja huvitatuse suurendamist.	Juhime teie tähelepanu sellele, et olmejäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu meetmete hulgast on välja jätetud direktiivis 2018/851 nimetatud materjalipõhine jäätmete liigiti kogumine.
Direktiivi 2018/851 artikkel 8a toob välja tootja laiendatud vastutuse süsteemide jaoks asjakohased kvantitatiivsed sihtmäärad, mis on sätestatud ka direktiivis 94/62/EÜ. Eestis on direktiiviga 94/62/EÜ määratud pakendijäätmete ringlussevõtu sihtarvud täidetud. Tuleb tunnistada, et plastide ringlussevõtt on probleematuiline nii meil kui mujal maailmas.	Probleemi lahendamiseks tuleks rakendada pigem ökodisaini-, innovatsiooni- ja finantsmeetmeid, mitte sunnimeetmeid

Keskkonnaministeeriumi 29. mai ettepanek sisaldas ka avaliku pakendijäätmete kogumisvõrgustiku tegevuse lõpetamist ja selle asendamist pakendiettevõtjate kohutusi oluliselt kasvatava kodumajapidamiste kohtkogumise süsteemiga.	Leiame, et selliste kulukate meetme rakendamisele nii tööstusele kui kaubandusele peab kindlasti eelnema mõjuhindang, mis analüüsib muudatuste mõju pakendiettevõtete teenustasudele ja uue süsteemi reaalselt võimekust parandada ringlussevõtu sihtmäärasid.
Mõjuhindangu eesmärk peaks olema kõigi majanduslike, tehniliste ja keskkonnaga seotud näitajate, riskide ja vastuolude väljatoomine.	Oleme seiskohal, et esitatud ettepaneku edasine menetlemine ilma mõjuhindanguta ning selle võimalik jõustamine võib loodetud positiivse tulemuste asemel hoopis kahju tekitada, põhjustada segadusi, ebavajalikke lisakulusid ning halvendada meie ettevõtete konkurentsivõimet.

Eesti Kaubandus- Tööstuskoda

Seisukoht	Põhjendus
Biojäätmete liigiti kogumine.	Kehtestada KOVidele kohustus korraldada biojäätmete liigiti kogumine tekkekohalt. Biojätmed ei pea olema kinnistul hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, kui biojätmed on võimalik tekkekohal ringlusse võtta ja kasutada.
Olmejäätmete hinna jagunemise aluste kehtestamine.	Jäätmekäitluse teenuse hinna kujundamisel võetakse võrdlushinnaks biojäätmete käitlemise hind. Segaolmejäätmete käitlemise hind sama kogumismahuti ruumala kohta peab olema vähemalt kahekordne võrdlushind. Paberi ja kartongijäätmete käitlemise hind võib moodustada kuni 40 protsenti võrdlushinnast.
Jäätmemahutite visuaali ühtlustamine.	Kehtestada keskkonnaministri volitusnorm määrata konteinerkogumisüsteemis eriliigiliste jäätmete mahutite värv. Peab olema mõistlik üleminekuvaeg.
Jäätmekäitluse teenuse arve täpsustamine.	Jäätmekäitluse teenuse arvel esitatakse segaolmejäätmete ja liigiti kogutud jäätmete teenustasud ja nende arvestamise alused. Mitme korteriga elamus, kus jäätmekäitluse teenuse arve esitatakse korteriühistule, tuleb korteriomandi

	omanikule esitataval teenuse arvel märkida segaolmejäätmete ja liigiti kogutud jäätmete teenustasud.
Vabatahtlik liitumise võimalus pandisüsteemiga.	Kange ja lahja alkohoolse joogi ning muu joogi tootjatele võimalus liituda pandisüsteemiga. Peab olema vabatahtlik meede.
Riigihangete seaduse muutmine ja keskkonnahoidlike riigihangete lisamine.	Kui hankelepingu esemeks olevale asjale või teenusele on kehtestatud keskkonnahoidlikud kriteeriumid, peavad riigihanke alusdokumendid sisaldama tingimusi, mis arvestavad asja või teenuse kogu kasutusiga hõlmavaid energia- ja keskkonnamõjusid. Keskkonnahoidlikud kriteeriumid, mis tuleb arvesse võtta asjade või teenuste hankimisel, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
Keskkonnatasude tõstmine.	Keskkonnatasude tõstmine jäätmete ladestamisel prügilasse senise 30 euro asemel vähemalt 60 eurot tonni kohta
KOVi kohustus tagada pakendijäätmete tekkekohal kogumine, koostöös TKO-dega – mõlemal osapoolel oma vastutus ringlussevõtu määra saavutamise eest KOV tasandil.	<p>Kaubanduskoda ei toeta seda ettepanekut järgmistel põhjustel.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ettepanek ei taga pakendijäätmete kuluefektiivset kokkukogumist ning vähendab TKO-de kontrolli pakendijäätmete kokkukogumise ja taaskasutamisega seotud kulude üle. Kulud võivad muutuda läbipaistmatuks pakendiettevõtjate jaoks. Muudatusega kaasneb ca kahekordne kulude kasv pakendiettevõtjatele. Tekib küsimus, kes kannab nende pakendijäätmete käitlemisega seotud kulud, mida pakendiettevõtjad ei ole deklareerinud. Selliste pakendijäätmete maht on ca 25 protsenti kõikidest pakendijäätmetest. Leiame, et need kulud peavad katma elanikud. Keeruline on kindlaks teha, millises KOV-s pakendijäätmed täpselt tekkisid. Täpse arvestuse sisseviimisega kaasneks täiendav aja- ja rahakulu.
TKO peab tagama KOVi territooriumil tekkinud müügipakendi ringlussevõtu vähemalt 60% ulatuses.	Ei toeta seda ettepanekut järgmistel põhjustel:

	<p>See nõue on oluliselt rangem, kui EL direktiiv ette näeb. Eesti ei peaks müügipakendile kehtestama muudest pakendijäätmetest erinevat sihtmäära. Muudatusega kaasneb pakendiettevõtjatele kulude kasv.</p> <p>Selle ettepanekuga võib tekkida olukord, kus TKOde vastutus on suurem kui nende klientide poolt turule lastud pakendite kogus. Põhjuseks on pakendijäätmete nn must turg.</p>
Pakendijäätmete konteinerid kaupluste juurde.	Kohustusliku meetmena me seda ettepanekut ei toeta. Eesmärki on võimalik saavutada ka hea tava abil.
Ettevõtete vabastamine korraldatud olmejäätmete süsteemiga liitumisest.	Igal ettevõttel peab olema võimalus, kuid mitte kohustus liituda korraldatud olmejäätmete süsteemiga. Näiteks kui ettevõtte tegutseb üle Eesti ja ta soovib üle Eesti osta jäätmekäitluse teenust ühelt ettevõttelt, siis võiks see lubatud olla. Samas, kui ettevõtte tahab oma olmejäätmeid ära anda elanikega samal tingimustel, siis peaks ka see olema endiselt lubatud. Kui täna on probleemiks see, et ettevõtted panevad olmejäätmete hulka mitteolmejäätmeid, siis tuleks tegeleda ettevõtete teadlikkuse tõstmisega ning järelevalve suurendamisega, kuid mitte keelata kõigil ettevõtetel liituda korraldatud olmejäätmete süsteemiga.
1) Pakendijäätmete kokkukogumine ja taaskasutamine, sh ringlussevõtt.	Teeme ettepaneku võimalikult vähesel määral reguleerida seda, kuidas TKO-d peavad pakendijäätmeid kokku koguma, et täita taaskasutamise sihtarve. See tähendab, et iga TKO saaks valida enda jaoks kõige kuluefektiivsema lahenduse pakendijäätmete kokku kogumiseks. Riik peaks kehtestama üksnes väga üldised miinimumnõuded, et tagada see, et pakendijäätmeid kogutakse üle Eesti. Kas kogumine toimub avalike konteinerite kaudu, tekkekohal, muul viisil või eelnevate meetodite kombinatsioonina, oleks iga TKO enda otsustada koostöös kohalike omavalitsustega. Oluline on see, et TKO-d täidavad ringlussevõtu sihtarve.
2) Pakendiaruande auditeerimise kohustuse kaotamine.	Teeme ettepaneku kaotada pakendiseaduse §-st 24 ¹ nõue, et pakendiettevõtja on kohustatud laskma oma pakendiaruande auditeerida vandeaudiitoril.

	<p>Pakendiaruannete auditeerimise kohustus on kehtinud juba mitmeid aastaid ning pakendiettevõtjad on täiustanud oma pakendiaruandluse metoodikat. Seega on pakendiaruannete auditeerimise kohustuse positiivne mõju juba avaldunud ning edaspidi ei anna auditi kohustus täiendavat lisandväärtust, kuid toob ettevõtjatele kaasa märkimisväärse kulu. Ettepaneku elluviimine vähendab ca 1000 pakendiettevõtja halduskoormust ning hoiab kokku pakendiettevõtjate kulusid vähemalt 2 mln eurot aastas. Arvestades sellega, et Keskkonnaministeeriumi poolt plaanitavate muudatuste tulemusena suurenevad pakendiettevõtjate kulud märgatavalt, siis on mõistlik muude muudatuste abil vähendada pakendiettevõtjate kulusid.</p>
<p>3) Pakendijäätmete koguse metoodika täpsustamine.</p>	<p>Kaubanduskoja ja ka mitmete jäätmevaldkonna ekspertide hinnangul raporteerib Eesti Eurostatile tegelikkusest suuremat pakendijäätmete kogust. Näiteks SEI Tallinn poolt 2017. aastal läbiviidud uuringus „Pakendiaruande koostamise metoodika analüüs ja kaasajastamine“ toodi välja, et tegelik pakendijäätmete teke elaniku kohta on ca 150 kg aastas ehk 20 kg vähem kui Keskkonnaministeerium Eurostatile raporteerib. Teeme ettepaneku täpsustada tänast metoodikat SEI Tallinn poolt esitatud ettepanekute alusel.</p>
<p>4) Väljaspool Eestit asuvatele e-poodidele pakendiettevõtja kohustuste laiendamine.</p>	<p>Üheks põhjuseks, miks pakendiettevõtjate poolt deklareeritud turule lastud pakendite kogus on tegelikkusest väiksem, on ilmselt väljaspool Eestit asuvad e-pood, kes ei täida pakendiettevõtja kohustusi, kui nad müüvad pakendatud kaupa Eesti elanikule. Teeme ettepaneku võtta vastu meetmed, mis kohustavad selliseid e-poode või platvorme, mille kaudu e-pood tegutsevad, järgima otse või esindaja kaudu Eestis kehtivaid pakendiettevõtja kohustusi. Muudatus aitab tagada ausat konkurentsi ning vähendada pakendijäätmete nn musta turgu. Meetmel on positiivne mõju ka olmejäätmete ringlussevõtule, sest suureneb pakendiettevõtjate poolt deklareeritud turule lastud pakendite kogus ja seeläbi peab suurenema ka ringlusse võetavate pakendijäätmete kogus.</p>
<p>5) Puhtad pakendijäätmed.</p>	<p>Pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamiseks tuleb pakendikonteinerisse panna üksnes tühjad, puhtad (vajaduse korral loputatud) ning kuivad pakendijäätmed. Kui mõnda pakendit on keeruline toiduainetest puhastada (nt</p>

	<p>piima või koore kilepakendit või jogurti kartongpakendit), siis liigitub see pakend segaolmejäätmete, mitte pakendijäätmete hulka. See põhimõte võiks sisalduda pakendiseaduses, kohalike omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjades ning TKO-de sorteerimisjuhendites. Kuna TKO-de poolt kokku kogutavate pakendijäätmete hulka satub ka mittepakendijäätmeid, mille käitlemise kulud katavad TKO-d, siis võiks lubada ka segaolmejäätmete hulka panna pakendijäätmeid, mille käitlemise kulud katab elanik. Elanikul on alati ka võimalus pakend puhastada ja panna pakendijäätmete konteinerisse.</p>
<p>Edasine protsess</p>	<p>Teeme ettepaneku jagada olmejäätmete ringlussevõtu suurendamise meetmete elluviimine kahte etappi. Esimeses etapis saab ellu viia need muudatusettepanekud, mille osas ei ole jäätmevaldkonna osapooltel põhimõttelisi erimeelsusi. Need on meetmed, mida jäätmevaldkonna osapooled toetavad või on vähemalt neutraalsel seisukohal. Kaubanduskoda on valmis toetama vähemalt seitsme meetme elluviimist esimeses etapis. Esimese etapi võiks läbi viia Keskkonnaministeeriumi poolt väljapakutud ajakavas (eel nõu saatmine kooskõlastusringile augustis ning menetlus Riigikogus selle aasta teisel pooles).</p> <p>Teise etappi tuleb jätta need meetmed, mille osas ei valitse üksmeel ning mis vajavad täiendavat arutelu ja analüüsi. Nende meetmetega ei ole mõistlik kiires tempos edasi minna. Peame väga oluliseks, et enne põhimõtteliste muudatuste arutamist viiakse läbi juriidiline analüüs ning meetmega kaasnevate mõjude analüüs. Seda põhimõtet peame väga oluliseks muu hulgas nende ettepanekute osas, millega soovitakse kohalikele omavalitsustele, jäätmekäitlejatele ning taaskasutusorganisatsioonidele kehtestada keskkonnatasu, kui nad ei täida omavalitsuse piires jäätmete ringlussevõtu sihtarve. See põhimõte kehtib ka pakendijäätmete kohtkogumise osas. Keerukamate muudatusettepanekute puhul võiks kasutada ka pilootprojekte, et ühte või mitut meetet testida teatud piirkonnas. Meetmed, mis ei pälvi jäätmevaldkonna osapoolte laiemat toetust, tuleb kõrvale jätta ning nende asemel tuleb leida muid lahendusi.</p>

Ettepanek	Põhjus
<p>Toetame eelnõus mitmeid meetmeid. Nende hulgas ladestustasu tõstmist, taara vastuvõtus koopereerumise võimalust kauplustele, biojätmete liigiti kogumist, toetusmeetmeid rajamaks ringlussevõtuks vajalikku täiendavat taristut ning elanikkonna teavitusmeetmeid. Kinnitame, et kaubandussektor on omalt poolt astunud mitmeid samme oma keskkonna jalajälje vähendamiseks.</p>	<p>Erinevad kaupmehed on teinud muuhulgas järgnevat: Külmkappide ja jahutusseadmete asendamine keskkonnasõbralikumate alternatiividega Päikesepaneelide paigaldamine ja taastuenergia kasutus Standardiseeritud veopakendi kasutus ja optimeeritud veoringid kütusekulu vähendamiseks Plastikust ühekordsete nõude asendamine biolagunevatega Kilekottide kasutuse pärssimine tarbijate jaoks läbi teavitustegevuse ja kõrgema hinna Toidujääkide annetamine ja tihe koostöö Toidupangaga Avalikule jäätmete konteinerpargile pinna võimaldamine vabatahtlikus korras, jne.</p>
<p>Punkt 2. KOVi kohustus tagada pakendijätmete tekkekohal kogumine, koostöös TKO-dega</p>	<p>Oleme viimaste kuude jooksul kohtunud KOV-de esindajate, jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega saamaks selgust, kas kõikne kohtkogumine on ainuke ja parim võimalus saavutada EL olmejätmete/pakendijätmete taaskasutuse sihtmäärade täitmine. Pärast neid kohtumisi on meile selge, et teatud tiheasutusega piirkondades on kohtkogumine nii keskkonnavalaselt kui majanduslikult mõistlik ning taaskasutusorganisatsioonid on huvitatud selle lahenduse kasutusest. Seega turg teeb selle lahenduse ise teoks ilma regulaatori sunnita. Samas hajaasustusega piirkondades on kohtkogumine raiskav, majanduslikult liiga kallis ja keskkonnamõju läbi sagedasemate veoringide ei ole hinnatud. Seega ei ole teada, kas keskkonnavalaselt reaalselt võitu tuleks, kuna kütusekulu ja pakendite taaskasutuse mahtu ei ole võrreldud ja mõju analüüsitud.</p> <p>Seetõttu pooldame me turuosalistele õiguse andmist leida koostöös kohaliku omavalitsusega igale piirkonnale kõige sobivam ja efektiivsem lahendus. Kogu Eestile ühte lahendust ministeeriumist ette kirjutada on ülereguleerimine ja seda ei toeta mitte ükski asjassepuutuv sektor.</p> <p>Keskkonnaministeerium ei ole mitte kusagil suutnud ära põhjendada, miks on hajaasustuses pakendite eraldi kogumine tekkekohal majanduslikult või keskkonnavalaselt vajalik.</p>

<p>1. Ettepanekud on toored ja vastuolus hea õigusloome tavaga</p>	<p>Ettepanekute tabelis kajastub suures plaanis sama meetmete pakett, mis mõne kuu eest Riigikogus tagasi lükatud jäätmeseaduse eelnõus. Nende samade meetmete osas oleme suuliselt ja kirjalikult, korduvalt ja ligi 18 kuu jooksul rõhutanud mõjuanalüüside vajalikkust. Terve selle perioodi on Keskkonnaministerium vastanud, et tegemist on kiireloomulise teemaga ja seetõttu mõjude hindamist ei tehta. Sama vastus antakse ka täna, kuigi selle perioodi jooksul oleks olnud aega mõjuhinnanguid teha mitmeid. Mõjuhinnangute puudumise tõttu on esitatud ettepanekud toored ja nende teostus läbi mõtlemata. Puuduvad arusaamad kuludest, ajakavast, toetusmeetmete summadest, vajalikest kaasnevatest seadusemuudatustest ja nende mõjudest (nt KOV-de võimestamiseks). Kaupmeeste Liit ei ole nõus toetama süsteemi ümberkorraldusi, mille majanduslikke mõjusid ei ole analüüsitud ja kus alternatiive pole hinnatud. Selline eelnõude menetlemine on Keskkonnaministeriumi poolt tahtlik ja süsteemne hea õigusloome tava eiramine.</p>
<p>Pakendikonteinerite paigaldamise kohustus müügikohtade juurde vajab täpsustamist</p> <p>Punkt 5. Pakendijäätmete konteinerid kaupluste juurde Ei nõustu</p>	<p>Kohtumisel sidusrühmadega on Keskkonnaministerium viidanud, et selle punktiga laiendatakse täna kehtivat kohustust. Samas on viide laiendusele Keskkonnaseadustiku eriosale, mida täna seadusena ei eksisteeri. Seega on arusaamatu, millises suuruses, kui sageli tühjendatava ja mis liikide jaoks on pakendikonteiner vajalik ja millised kauplused selle peavad paigaldama. Kui vaadata Riigikogus tagasi lükatud jäätmeseaduse eelnõue SE495, siis seal on par 161 lg 3 viide „pakendiettevõtjale, kes laseb turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui viis tonni aastas“. Samas juunis 2019 meile edastatud ettepaneku sõnastus puudutab justkui piiranguteta kõiki pakendiettevõtjaid. Millist rühma on mõeldud?</p> <p>Kas kaupluse juures peavad olema väljas kliendi jaoks eraldi konteinerid paberile, pakenditele liigiti, biojäätmetele? Kas kaubanduskeskuses piisab ühisest konteinerist kõigi kaupluste peale? Samuti, kuidas on põhjendatud kauplusepõhise arvestuse seadmise kohustus? See on koormav ja ebavajalik. Samuti on ebatõenäoline, et tarbijad viskavad pakendikonteinerisse vaid</p>

pakendijäätmeid. Seda kasutatakse tõenäoliselt osaliselt edasi kõiksugu prügi sisse viskamiseks ja on ebamõistlik eeldada, et kaupluse töötajad peavad hakkama kohapeal pakendiprügikasti sisu korrastama või sorteerima enne üleandmist jäätmevedajale.

Pakendijäätmete kohtkogumine kaupluste juures dubleerib mõttetult kodumajapidamiste kohtkogumist ja avalikku konteinersüsteemi. Kahe süsteemi ülalpidamine on ebamõistlik lisakulu ja antud juhul on laiendatud tootjavastutuse kohustusega kaasnevad kulud pandud ainuisikuliselt jaekaubandussektorile, kuigi tooted laseb enamasti turule tööstus või hulgikaubandus. Süsteemide dubleerimine ei ole kuidagi kooskõlas nimetatud direktiivides korduvalt rõhutatud kulude vähendamise ja tulemuslikkuse põhimõtetega.

Avaliku kogumisvõrgu korral vastutab prügistamise eest kohalik omavalitsus, kes peab katma mitte-pakendijäätmete koristamise kulud. Turupraktika näitab, et KOV ei soovi sageli neid kulusid kanda ning püüab neid suruda jäätmevedajale, tootjavastutusorganisatsioonile või maaomanikule, kellel puudub seaduslik kohustus kohalike elanike prügistamine kinni maksta. Keskkonnaministeeriumi ettepanek püüab pakendikonteinereid avaliku maa pealt kaupluste juurde tõstes lükata kogu vastutuse kaasneva prügistamise eest jaekaubandusele.

Jaekaubandus peaks lisaks vastutama pakendiprügikastide korrektse sisu eest, kuigi tal puudub võimalus kontrollida, mida ja millises puhtuse astmes eraisikud poe prügikastidesse viskavad. Ei ole mõeldav, et kaupmehed peaksid seda prügi poes sorteerima asuma, et veenduda, et pakendi prügikasti visatud salatikarpides ei ole enam sees salatit, et sinna pole visatud muid olmejäätmeid või biojäätmeid. Konteinerite korral ei ole mõeldav, et kaupmehed peaksid maksma ümbruskonna elanike mööbli, olmejäätmete või muu rämpsü ära vedamise eest, mida avalike konteinerite kõrvale poetatakse. Arvestades Keskkonnaministeeriumi selget suunavõttu segaolmejäätmete veo hinnatõusule, on oodata, et elanikkond asub usinamalt prügistama ja otsima

	<p>kohti, kuhu oma rämpsuga tasuta sokutada. Seega on oodata prügistamise probleemi süvenemist lähiaastatel.</p> <p>Paljude kaupluste juures ei ole ümbritsev maa kaupluse omaniku oma ja seega ta konteinerit paigaldada ei saa. Mõnes kohas ei ole ruumi prügiauto turvaliseks manööverdamiseks. Mõnes kaupluses ei teki tõenäoliselt piisavalt pakendiprügi, et prügikasti oleks otstarbekas eraldi pidada ja selle tühjendamise eest maksta. Lisaks on koormav ja ebavajalik kauplusepõhise pakendiprügi arvestuse pidamine.</p> <p>Enamasti pakendatakse tooted lahti kodus, mitte poes, seega kasutegur meetmest ei pruugi olla arvestatav. Kuna tegemist on kuluka mugavusteenusega, peab kulu kandma toodete hindadesse. On ebatõenäoline, et tarbijad soovivad kauba eest rohkem maksta (Eestis on juba aastaid EL üks kõrgemaid toiduainete inflatsioone) selle nimel, et üksikute toodete pakendid saaks poes prügikasti visata. Juhime tähelepanu, et paljusid pakendeid võtavad poed nagunii tagasi. Näiteks kingi ostes võib kingakarbist lihtsalt loobuda.</p> <p>Keskkonnaministeeriumi ettepanek on toores, läbi mõtlemata, kallis ja sellisel kujul ebamõistlik. Kui mure on selles, et pakendit ei ole avalikus ruumis kusagile visata, siis tuleks laiendada avalikku konteinerparki. Mitte seda ära kaotada ja teha uut süsteemi, mis ei põhine mitte mingisugusel analüüsil. Palume näidata ära teiste riikide näitel, kus on sama süsteem kasutusel sellise süsteemi plussid, miinused ja kulud kõigile osapooltele.</p>
<p>2. Reaalajas jäätmete andmestiku koostamine vajab läbimõeldud plaani</p>	<p>KeM ettepanek näeb ette IT-arendusi, mis toetaksid KOV põhist või lausa majapidamiste põhist jäätmearestust <i>reaalajas</i>. Samuti kõigile prügiautodele kaalude paigaldamist. Selline IT-arendus ja investeering seadmetesse on mahukas ja kallis. Nende ettepanekutega edasi minekuks on hädavajalik analüüsida, kes sellised süsteemid välja arendaks, millise ajaraamiga, millise summa eest, kust see raha võetak ja kes selle kinni maksaks. Eestisuguse väikeriigi jaoks rätsepalahendus võib osutuda maksumaksja taluvuspiiri ületavaks ega ole vajalik jäätmete ümbertöötamise sihttasemetega saavutamiseks.</p>

	See on raiskamine ja maksumaksja rahaga hooletu ümberkäimine olukorras, kus lisaraha on päriselt vaja teistes valdkondades.
Pakendijäätmete kogumise lahendus peab arvestama asusutustiheduse ja jäätmete hulga	Kõikne kohustus koguda pakendijäätmeid üle Eesti, sõltumata asustustihedusest ja igas elukohas tekkivast jäätmete hulgast on raiskav, ebaefektiivne ja ebavajalik ülereguleerimine. Ka keskkonnaaspektist ei ole suure prügiautoga pakendi kogumine hajaküladest, kus pakendijäätmeid tekib minimaalselt, ilmselt väiksema keskkonnamõjuga kui selle pakendi kogumine avalikus pargis. Oleme kümneid kordi rõhutanud, et TKO peaks saama valida meetodi lähtuvalt piirkonna jäätmevõrgust ja asustustihedusest. Keskkonnaministerium ei ole mitte kusagil suutnud ära põhjendada, miks on hajaasustuses pakendite eraldi kogumine tekkekohal majanduslikult või keskkonnavalaselt vajalik.
Ettevõtjate vabastamine korraldatud jäätmeveo süsteemist vajab täpsustamist Punkt 10. Ettevõtete vabastamine korraldatud olmejäätmete süsteemiga liitumisest Ei nõustu.	Ettevõtetele peaks tekkima võimalus valida, kas nad soovivad liituda KOV-ide poolt korraldatud jäätmeveo süsteemiga või leiavad ise endale sobiva jäätmelahenduse väljaspool korraldatud jäätmeveo süsteemi. Kui tööstuse või ehituse valdkonna ettevõtted kasutavad korraldatud jäätmeveo süsteemi sihtotstarvet rikkuvalt, siis tuleb nende ettevõtetega individuaalselt tegeleda- teha järelevalvet, määrata trahve jms. Ei ole mitte kuidagi põhjendatud jätta kõik juriidilised isikud seetõttu ettevõtte jaoks oluliselt soodsamast, KOV poolt korraldatud jäätmeveost välja, et mõned konkreetsete sektorite ettevõtted reegleid rikuvad. Sellist ettepanekut toetades edendab Keskkonnaministerium jäätmevedajate ärihuve ja suurendab nende kasumit teiste turuosaliste arvelt. Lisaks juhime tähelepanu, et kaubandusest tulevad jäätmed ongi sisuliselt olmejäätmed. Keskkonnaministeriumi definitsiooni kohaselt: „Olmejäätmed on: 2) kaubandusest, teenindusest või muudest allikatest kogutud segajäätmed ja liigiti kogutud jäätmed, mis on oma koostise ja omaduste poolest kodumajapidamisjäätmetele sarnased.“

	<p>Kaubanduses tekivad hulgi ja veopakendi jäätmed, mis on väärtuslik materjal ja mille tootjavastutusorganisatsioonid veavad ära erikokkulepete alusel. Muu materjal on sisult olmejäätmed. Ainus jäätmeliik, mida tekib rohkem kui kodumajapidamises oleks loogiline, on toidujäätmed ja nende äraveoks on kaubandusel samuti erikokkulepped ja need viiakse ära biojäätmetena. Seega ei ole mitte kuidagi põhjendatud kaubandussektori kõrvalejätmine korraldatud jäätmeveost.</p> <p>Palume täpsustada, kas vabastus puudutab ka kaubandusettevõtteid või soovitakse korraldatud jäätmeveost kõrvale tõsta tööstusettevõtteid. Seletused sellele punktile ja tema vajalikkusele on kõik puudutanud tööstusjäätmeid või ehitusjäätmeid ja mitte muid juriidilisi isikuid või kaubandusettevõtteid.</p>
<p>3. Eelnõu ei sisalda ühtegi lahendust pakendijäätmete freerider'ite ohjeldamiseks</p>	<p>Riikliku statistika alusel on pakendijäätmete nn musta turu või freerider'ite osakaal Eestis 30%. Saksamaal on see u 5%. Kui riik paneb seaduskuulekatele pakendiettevõtjatele peale ulatuslikud kohustused, mis meie hinnangul suurendavad tänaseid TKO-dele makstavaid tasusid vähemalt 2 korda, loob see esiteks ebavõrdse konkurentsi süsteemis oma pakendit mittedeclareerivate ettevõtetega (sealhulgas e-kaubanduse hiiglased välisriikidest) ning teiseks suurendab riski, et täna pakendit ausalt declareerivad ettevõtteid asuvad tulevikus oma kohustustest kõrvale hoiduma. Turuosalised on välja pakkunud erinevaid võimalusi freeriderite probleemi ohjeldamiseks. Sealhulgas pakendiaruandluse avalikustamine võimaldamaks konkurentide poolset kontrolli ja e-kaubanduse puhul pakke tarbijani toimetavale ettevõttele pakendi declareerimise kohustus. Näib, et neid ideid ei ole isegi kaalutud. Ei ole mõeldav sundida 70% pakendi maaletoojaid tasuma 100% kuludest ehk sisuliselt oma konkurentide osa ka.</p>
<p>4. Pandisüsteemi laiendamine peab jääma vabatahtlikuks</p>	<p>Pandisüsteemi laiendamisel on oluline, et see ei muutuks õigusest kohustuseks. On tooteid, mille lisamine pandisüsteemi ei ole otstarbekas, kuna nende mahud on väikesed ja saastavus suur. Näiteks kleepuvad siirupipudelid ja loomne piim saastavad taaraautomaate, muutes nad haisvateks ja toovad kaasa pideva sügavpuhastuse vajaduse. Pandisüsteemile peab jääma õigus efektiivsuse</p>

	<p>huvides ise otsustada, milliseid sellega liituda soovivaid tooteid on otstarbekas süsteemi lisada. Loodame, et KeM peab seda põhimõtet seadusloomes silmas.</p>
<p>5. Pakendijäätmete käitlemise hind on määratud arbitraarselt</p>	<p>Pakendijäätmete käitlemise hind ei tohi KeM ettepaneku kohaselt olla rohkem kui 0,15 eur (tiheasustus) või 0,3 eur (hajaasustus) ära veo kord. Nagu Kaupo Heinma meile selgitas, on nende numbrieni jõutud arvestades ametiauto hüvitiste määrasid ja kandes neid mingisuguse lihtsa arvutusega üle suurele prügiautole. Sellise meetodika alusel seadustesse määrade kirjutamine on arbitraarne ega põhine reaalseste kulude analüüsil. Juhul kui piirmäärade ettepanek on mõeldud pakendiettevõtetele kulude kontrolliks, on mõte positiivne, aga mehhanism peaks tuginema reaalsel kuludel ja arvutustel. Lisaks vajaks selgitamist, kes kellele ja mis alusel seda hinda arveldab.</p>
<p>6. Liigiti kogutud jäätmete põletuskeeld vajab selgitamist</p>	<p>KeM ettepanekute pealt jääb arusaamatuks, kas liigiti kogutud jäätmete põletuskeeld on kõikne või tingimuslik. Teatud pakendijäätmete kvaliteet on nii madal, et neid ei ole mõttekas või võimalik ümber töödelda. Nende osas on põletamine otstarbekas, kuna alternatiiv oleks ladestus, mis on kõige halvem stsenaarium. Jääme kindlaks oma seisukohale, et nii ulatuslikke ja potentsiaalselt kulukaid muudatusi ei saa teha ilma professionaalsel tasemel koostatud majanduslike mõjude analüüsita.</p>

MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO)

Ettepanek	Põhjendus
<p>Esialgsete meetmete dokumendis kajastatu osas nõustume alljärgnevaga: kohalike omavalitsuste otsustusõiguse suurendamine, biojäätmete üleriigiline kogumine, saastetasude ja hinnakujunduse restruktureerimine, jäätmemahutite visuaali ühtlustamine ja keskkonnahoidlike kriteeriumite riigihangetesse toomine.</p>	

<p>Pakendijäätmeid puudutava osas peame vajalikuks teostada mõjuhinnang, mille eesmärk peab olema majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaga seotud näitajate, riskide ja vastuolude väljatoomine. Oleme seiskohal, et esitatud meetmete edasine menetlemine ilma mõjuhinnanguta ja jõustamine võib loodetud tulemuste asemel tekitada kahju, põhjustada segadust, lisakulu ja kokkuvõttes pärssida riigi konkurentsivõimet.</p>	<p>Mõjuhinnang peaks selgitama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jäätmekogused, investeeringud, kulud <ul style="list-style-type: none"> - Millised on jäätmekogused ja -liigid ja milline on nende koguste kasv kümne aasta perspektiivis; - Mis on tänased kogumis-, sorteerimis- ja ümbertöötlusvõimsused; - Missugustesse kogumis-, sorteerimis- ja ringlussevõtu lahendustesse tuleb investeerida ja mis mahus; - Kas ja kuidas mõjutab pakendijäätmete tekkekohal kogumine ringlussevõtu eesmärkide saavutamist; - Missuguseks kujunevad kulud, kulude kasv ja katteallikad. 2. Kulude kandmine ja kontroll (efektiivsus vs läbipaistvus) <p>Kes ja missugused kulud peab kandma. Lähtuma peaks printsiibist, et pakendiettevõtjatelt saab nõuda ainult asjaomaste kulude ja investeeringute kandmist, mis on vajalikud pakendijäätmete sihtmäärade täitmiseks, kuluefektiivsuse põhimõttel. Pakendiettevõtjate kulud peaksid tulenema ringlussevõtu, mitte tagasivõtukohustuse määrade täitmisest. Pakendiettevõtjatel peab olema õigus ja võimalus kontrollida pakendite kogu käitlusahela kulgu.</p> 3. Konkurents <ul style="list-style-type: none"> - Kuidas pakendijäätmete tekkekohal kogumine mõjutab pakendi taaskasutusorganisatsioonide ja pakendiettevõtjate omavahelist konkurentsiolukorda. Kui rakendub kohalike omavalitsuste tasemel pakendijäätmete kohtkogumine, kuidas jagatakse turg/kohustused taaskasutusorganisatsioonide vahel. On oluline, et taaskasutusorganisatsioonide tegevust kontrolliksid pakendiettevõtjad. Üldteada on asjaolu, et Eesti see nii ei ole, sest pakendi valdkonnas on kolmest taaskasutusorganisatsioonist kaks turgu valitsevate jäätmekäitlejate taaskasutusorganisatsiooni vormis tegutsevad pakendijäätmete käitlemise osakonnad. Kunas hetkel kehtivas seaduses toodud 25% osaluse/häälte piir seda saavutada ei suuda, tuleks kaaluda meetmeid:
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> · jäätmekäitlejate osaluse/liikmelisuse täielik keeld tootjavastutusorganisatsioonides; · jäätmekäitlejate poolt tootjavastutusorganisatsioonidele laenude andmise keeld; · keeld sõlmida jäätmekäitlejate ja tootjavastutusorganisatsioonide vahel lepinguid, mis annavad jäätmekäitlejale õiguse tootjavastutusorganisatsiooni organite liikmeid nimetada või nende tegevust mõjutada või selle üle kontrolli teostada või organisatsiooni tegevusest kasu saada. Taaskasutusorganisatsiooni puhul, kes on turgu valitseva jäätmekäitleja omandis ja sisulise kontrolli all, kelle valduses on määrav osa riigi jäätmevoost, pole võimalik tuvastada, kas ringlusse suunatakse müügi või veo-rühma pakend. Seadusandluse kujundamisel tuleks välistada turgu valitseva seisundi kuritarvitamisele ahvatlevad regulatsioonid. <p>4. Ajakava</p> <p>Kas ja milliste pakendimaterjalide sihtmäärade saavutamise tähtaegade osas on otstarbekas taotleda pikendust. Hiljuti kehtestatud kohustuslike sihtmäärade osas annab direktiivi 2018/852, millega muudeti direktiivi 94/62/EÜ, Artikkel 5(5)(b) võimaluse sihtmäärade saavutamise tähtaegu kuni viis aastat edasi lükata. Eesti võiks seda võimalust kasutada vähemalt plastpakendi osas.</p>
<p>Esmajärjekorras võiks jõustada biojätmete kogumise ja käitlemise (näiteks kohalike omavalitsuste tasandil märja ja kuiva jäätme fraktsiooni lahus kogumise), eraldi kogutud võiks olla ka paberijätmed.</p>	<p>Kui biojätmete käitlemise korraldus on rakendunud, minnakse edasi pakendikogumise süsteemi parendamisega. Seni, kuni pakendijätmete käitlemise osas mõjuanalüüsile tuginevad lahendused puuduvad, säilitatakse pakendijätmete avalik kogumispark.</p>

Jõhvi Vallavalitsus

Ettepanek	Põhjendus
<p>1. Ajakava</p>	<p>Ettepanekute tabeli sisu ning rakendatavust on raske hinnata ilma kasvõi orienteeruva ajakavata ning kasutusele võetavate meetmete rakendamise</p>

	<p>tähtaegadeta. Hetkel tundub, et korraga on plaanis rakendada nii trahvide rakendamist, seadusandluse muutmist, kui ka tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamist ja kasutusele võttu.</p> <p>Mõnede lahenduste juures jääb õhku küsimus, kas on arvestatud asjaoluga, et korraldatud jäätmeveo lepingud sõlmitakse viieks aastaks, mis tähendab, et kõik sellega seotud meetmed saab täies mahus rakendada mitte varem, kui lõppevad kõik hetkeseisuga juba sõlmitud ja käesoleval aastal sõlmitavad lepingud.</p> <p>Ka muud ettepanekute tabelis väljatoodud lahendused on realselt mõeldes 5-10 aastase perspektiiviga (punkt 14, 15 ja muud), kuna eeldavad mitte ainult väljatöötamist idee staadiumist valmislahenduseni, kuid vajavad ka piisavalt palju aega juurutamiseks ning olemoleva süsteemi muutmiseks.</p>
<p>Teostatavus ning tasuvusanalüüs</p> <p>Teiseks, enamik meetmetest on plaanis rakendada kohalike omavalitsuste tööjõu arvelt. Samas, on teada, et Eestis on 79 kohalikku omavalitsust, mis on väga erinevad oma pindala, rahvaarvu ning sissetulekute poolest.</p>	<p>Keskkonnaministeeriumi poolt edastatud dokumendis puuduvad viited asjakohastele uuringutele, analüüsidele või muule informatsioonile, mis annaks kindlust, et planeeritavate meetmete mõju on tõenäoline just Eesti oludes, proportsionaalne, tasakaalukas ning ei ole vastuolus põhiseaduse §-st10 tuleneva õiguspärase ootuse põhimõttega (eriti osas, mis puudutab trahvide rakendamist, ladustamistasude muutmist ning täiendavate kohustuste sidumist).</p> <p>See tähendab, et näiteks Jõhvi Vallavalitsuses kohapeal töötab üks keskkonnaspetsialist, kes peale jäätmemajanduse korraldamisega, tegeleb reoveekäitluse, puude raie, puurkaevudega seotud toimingute, kohalike ettevõtete keskkonnalubade kooskõlastamise, keskkonamõjude ja strateegiliste mõjude protsessidega ja muu asjakohase tööga. Samas kohalikes omavalitsustes tihtipeale puudub võimekus vajalike spetsialistide juurde palkamiseks. Keskkonnaministeeriumi ettepanekute tabelis pole aga kuskil mainitud, et riik on probleemist teadlik ning plaanib kohalikke omavalitsusi kasvõi selles küsimuses toetada.</p>
<p>Toetamismeetmed</p> <p>Ettepanekute tabelis on mitu korda mainitud EL struktuurvahendid ning Keskkonnainvesteeringute</p>	<p>Keskkonnainvesteeringute Keskuse programmi puhul kogu 2017. a Keskkonnaprogrammi projektide maksumus oli 32,9 miljonit eurot, sellest jämedalt vaadates tavajäätmete käsitlemisele läks 1 026 979 eurot. Kui vaadata</p>

<p>Keskuse keskkonnaprogramm. Mainimata aga jäävad toetamisega seotud rahalised numbrid (kasvõi suurusjärkude tasemel).</p>	<p>eelmiste aastate tulemusi, siis tavajäätmete käsitlemise summa on veelgi tagasihoidlikum. Vaadates Keskkonnainvesteeringute Keskuse 2018. a majandusaasta aruannet, on näha, et ainult 3% kogu riigisiseste vahendite toetuste summast oli eraldatud ringmajanduse programmi hulka kuuluvatele projektidele. See on tühine kogus ning näitab, et aastate jooksul riik pole rõhutanud antud temaatika tähtsust.</p> <p>Rääkides riigisiseste vahendite kasutamisest, peab mainima niinimetatud „jäätmetoetust“, mis on mõeldud kohalikele omavalitsustele just jäätmemajandusse investeerimiseks. Kahjuks, ülal mainitud toetuse skeem ning selle põhimõtted ei olnud stabiilsed ega üheselt arusaadavad, kuna pidevalt toimusid muudatused osas, kellele ja mis põhimõtetel seda eraldatakse. Rääkimata sellest, et rahasummad on olnud väga tagasihoidlikud. Seega ei saanud kohalikud omavalitsused planeerida oma tegevusi arvestades kindlalt selle toetusega.</p>
<p>4. Kohustused ja vastutus</p>	<p>Jõhvi Vallavalitsus on märganud, et Keskkonnaministeeriumi poolt edastatud tabelis on väga palju tähelepanu pööratud vastutusala ümberjagamisele, kusjuures enamik vastutusest pannakse kohalike omavalitsuste või ettevõtjate õlgadele. Samas imelikul kombel pole ühtegi viidet analüüsile või muule informatsioonile selle kohta, mis ressursi arvelt kohalik omavalitsus saab seda teostada või kuidas üks või teine meede realselt aitab kaasa 2020. a eesmärgi saavutamisele. Tahame rõhutada, et juhul, kui riik soovib saavutada reaalset tulemust, mitte määrata süüdlast, siis väljatoodud meetmed ei ole sellisel kujul ilma tagamaade analüüsita asjakohased.</p>
<p>Keskkonnaministeeriumi ettepanekute tabeli punktide 2, 3 ja 4 juures <u>soovime Teie tähelepanu pöörata asjaolule, et hetkel kohalikel omavalitsustel puudub reaalne mõjutamismehhanism TKO-dele.</u></p>	<p>Näiteks, Jõhvi Vallavalitsus on mitu kuud vahetanud kirju ühe TKO-ga, et viia vastavusse lepingu lisas olev konteinerite nimekiri realsusega. Rääkimata sellest, et kohati TKO-d lihtsalt ignoreerivad meie mitmekordseid pöördumisi ja lepingute sätteid. Oleme samuti pakkunud TKO-le võtta enda omandisse Jõhvi Vallavalitsuse poolt kunagi korteriühistute jaoks soetatud pakendikonteinerid, mis aga ei pakkunud TKO-dele huvi. Jah, ka praegu on olemas võimalus lõpetada lepingud TKO-ga. See aga tähendab, et vald jääb üksi pakendijäätmete kogumise</p>

	<p>probleemiga. Tegevusloa kehtetuks tunnistamine ning lepingu lõpetamine ei aita mitte mingil määral kaasa pakendijäätmete kogumiseesmärkide täitmisele. Samuti ei saa kohalik omavalitsus võtta seda vastutust ka enda kanda, sest selleks puudub nii rahaline, kui ka inimressurs.</p>
<p>Keskkonnaministeeriumi poolt edastatud ettepanekute tabelis on mitmes kohas mainitud fiskaalseid meetmeid. Näiteks, on välja pakutud ladestamistasu tõstmist kuni 60 eur/t.</p>	<p>Kohalike omavalitsuste ja Keskkonnainspeksiooni töötajad võivad kinnitada, et ka praeguste ladestamistasu tasemetel juures on teeääred, metsaalused ja muud vähemkülastatavad alad tihtipeale prügi täis. Rõhutame, et keskkonnatasude kahekordistamine peab olema põhjalikult analüüsitud, läbimõeldud ning vastama põhiseaduse § 10 sätetele. Hetkel ei ole selge, kust tuleneb ettepanekute tabelis välja toodud 60 eur/t. Tuletame Keskkonnaministeeriumile meelde vee erikasutusõiguse tasumäärade ja maavaravaru kaevandamisõiguse tasumäärade järsku tõstmist mitu aastat tagasi ning sellega seotud kohtuasja.</p>
<p>Keskkonnaministeeriumi poolt edastatud ettepanekute tabeli punktis 8 sisalduv on jällegi ilma eelneva analüüsita ning valdade võimekuse uurimiseta. Selle sisu ja mõju on püstitatud eesmärkide saavutamisel küsitav.</p>	<p>Kohalikud omavalitsused juba praegu kurдавad rahalise ressursi nappuse üle oma jäätmemajanduse eesmärkide saavutamiseks. Seega tekib küsimus, kuidas trahvide rakendamine tõstab kohalike omavalitsuste jäätmevaldkonna finantseerimisvõimalusi. Mainitud tabeli punkti juures on välja toodud varajase hoiatamise aruanne P3 säte, kus on küll mainitud jäätmejäädade maksu rakendamist. Samas ei loe meie aga sealt välja, et maksustama peab just kohalikku omavalitsust. Tegelekult maksustada saab jäätmevaldajat või jäätmekäitlejat. Kui vald on jäätmevaldajale andnud võimaluse jäätmeid sorteerida ja jäätmekäitlejale üle anda ühelt poolt ning jäätmekäitlejaga on vastavasisuline leping sõlmitud teiselt poolt, siis ei saa vald ja selle kaudu teised valla elanikud sorteerimata jäätmete eest vastutada. Rääkimata sellest, et eesmärgid on püstitatud terve riigi jaoks ning tulemust loetakse terve riigi saavutuste pealt.</p>
<p>Sama tabeli punkti juures on välja toodud ettepanek sellest, et kui korraldatud jäätmeveo hankes pakkujaid ei ole või see vaidlustatakse, siis tuleb kohalikel omavalitsustel tagada jäätmevedu ise.</p>	<p>Palume Keskkonnaministeeriumilt põhjalikumalt seletust, kuidas see peab välja nägema ja korraldatud olema.</p>

5. Muud märkused	Käesolevaga tahame pöörata Keskkonnaministeeriumi tähelepanu, et põhiline probleem ikkagi ei seisne kogutavate jäätmete kogustes, vaid on pigem selles, kuidas või mis kogustes neid on hetkel võimalik sorteerida ja ringlusesse võtta. Näiteks, täiesti puudub võimalus tekstiilide sorteerimiseks, puudulikud on korterite ühistutel korjatud biojätmete kompostimise võimalused, aga ammu oleks võimalik laiendada hästi toimiva pandipakendi süsteemi jne.
------------------	---

Saaremaa vald

Ettepanek	Põhjendus
1. Selguse mõttes võiks KEM koostada ka nimekirja jäätmeliikidest, mille puhul ringlussevõtu kohustus kehtib ja mis on arvestuse pidamisel aluseks (15 01, 20... jne), sest praegu on ebaselge, milliste jäätmete pealt üldse ringlussevõttu peaks arvestama. Või kuuluvad siia alla ainult kõik sortimismääruse § 3 lg 2 loetletud jäätmeliigid ning segaolmejäätmed? Lisada arvutuskäik, kuidas peab toimuma ringlussevõtu% arvutamine KOVides.	
2. Ettepanek ühildada pakendite kohtkogumine siiski KOJViga nii, et KOV veohankes küsitakse eraldi pakendijätmete veoteenuse kulusid.	TKO kooskõlastab KOJV hanke tingimused ja aktsepteerib hanke tulemust makstes kinni pakendite veo ja käitluskulud. KOV ja vedaja tegelevad kogu teenusega liitumise teemaga, kogu kliendisuhtlusega. TKO ja KOV peavad saama kokkuleppele, kui tihti, millised mahutid, mis värvi jne. (Mis siis kui ei saa kokkuleppele?). Vedaja viib kõik pakendid hankes näidatud jäätmekäitluskohta ja esitab KOVile/TKOle aruande tühjenduskordade kohta kord kuus mahuti suuruste lõikes. Selle alusel tasuvad TKO vedajale pakendite kokkukogumise kulud. (Kuidas toimub arve jagamine TKOde vahel?)
3. Ettepanek näha ette korraldatud jäätmeveost vabastamine kuni 3 aastaks korraga. 12 kuud praeguse korralduse puhul on liiga lühike aeg ja suurendab	Saaremaa vald kindlasti kergekäeliselt vabastamise otsuseid ei tee. Vabastame peamiselt kinnistuid, kus hein on põlvini ja maja katus sisse kukkumas. Nende kinnistute paikvaatlused, protokollid, otsused igal aastal uuesti teha, on mõttetud. Kogu vabastamise ja liitumiskohustuse süsteem on nagunii KOVi enda

halduskoormust ning pole põhjendatud. Palun KOVe rohkem usaldada.	mõjutada. On valdu, kes hoonestatud, kuid kasutuseta kinnistud võtavad liitumiskohustuse alt välja, st pole ka vabastust vaja taotleda (Evaldis staatus „potentsiaalne“). Iga-aastase vabastamise protseduuri läbimine on tülikas ka kodanikele.
---	--

Tartu Linnavalitsus

Ettepanek / küsimus	Põhjendus
<p>1. Mõjuanalüüsi esitamise vajalikkusest Mitmed kavandatud tegevused muudaksid põhimõtteliselt senist süsteemi. Põhimõtteliste muudatustena näeme eeskätt uue keskkonnatasu rakendamise kavatsust, ümberkorraldusi pakendite kogumise korralduses ja pakendijäätmete ringlussevõtu vastutuse osalist kandmist omavalitsustele. Kohati jääb selgusetuks, kas kavatsetakse loobuda senisest jäätmete liigiti kogumise süsteemist ja minna üle järelsortimisele. Kui see on nii, siis on tegemist põhimõttelise ümberkorraldusega. Koos ettepanekutega ei ole esitatud mõjuanalüüsi ning 29. mai tutvustusüritusel selgitatu kohaselt selle tegemist esialgu ei kavandata.</p>	<p>Linnamajanduse osakond peab oluliseks, et põhimõtteliste muudatustega kaasneks analüüs, mis näitab ära probleemide võimalikud lahendused, võimalike lahenduste võrdluse ja eelistatava lahenduse. Seda eriti olukorras, kus hetkel puudub pikemat riiklikku visiooni kirjeldav dokument, millele muudatused võiksid või peaksid tuginema. Riigi jäätmekava kehtib vaid 2020. aastani, riigi jäätmekava rakendusplaan koostati aastani 2017 ning ringmajanduse strateegia ei valmi enne 2020. a lõppu.</p>
<p>2. Ringlussevõtmise eest vastutaja määramisest Tabeli ettepaneku nr 1 kohaselt <i>oleks KOVi kohustus tagada olmejäätmete ringlussevõtmise sihtmäärad alates 2020 1. jaanuarist. KOV peab tagama oma haldusterritoriumil tekkivate jäätmete ringlussevõtmise sihtmäärad vähemalt jäätmeseaduse § 136*3 toodud nõuete ulatuses.</i></p>	<p>Käesoleval ajal ei ole meile teadaolevalt välja töötatud meetodikat kohaliku omavalitsuse tasandi jaoks ringlussevõtu sihtmäärade arvutamiseks ning puuduvad asjakohased alusandmed (näiteks eri jäätmeliikide ringlussevõtt omavalitsuse tasemel). Riik on tellinud juhendi riigi tasemel sihtmäärade arvutamiseks (SEI, 2015), kuid mitte omavalitsuste tasandi jaoks. Omavalitsused ei ole oma korraldatud jäätmeveo või jäätmejaamade haldamise riigihangetes ette näinud sihtmäärade saavutamise tingimusi. Sihtmääradega seotud tingimusi ei ole riik meile teadaolevalt seadnud ka jäätmelubades.</p>

<p>Keskkonnaministeeriumi ettepanekut on põhjendatud muuhulgas keskkonnaministri määruses "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" § 4 lg 4 sätestatuga.</p> <p>Määrus käsitleb olmejäätmete liigiti kogumise korraldamist kohaliku omavalitsuse poolt ning ei ava, kes või kuidas saaks tagada, et liigiti kogutud jäätmed käideldakse viisil, mis tagab ringlussevõtu sihtarvude täitmise.</p>	<p>Linnamajanduse osakonna hinnangul ei ole sellises olukorras põhjendatud ega asjakohane loetud kuud enne tähtaja saabumist määrata sihtmäärade saavutamise eest vastutajaks omavalitsus.</p> <p>Jäätmete liigiti kogumise korraldamine määruses toodud viisil ei tarvitse tagada jäätmete ringlussevõttu nõutud ulatuses. Palume ettepanek nr 1 tabelist välja jätta. Omavalitsuse vastutuses tuleks vajadusel kokku leppida arvestades järgmise perioodi eesmärki (näiteks 2025. a sihtmäärade saavutamise osas).</p> <p>Teiseks alternatiivseks võimaluseks oleks omavalitsuse vastutus siduda eeskätt jäätmete liigiti kogumise korraldamise kohustusega, kuid mitte ringlussevõttuga.</p>
<p>3. Pakendijäätmete kogumissüsteemi reformimisest</p> <p>Tabelis ettepaneku 2 kirjeldatu kohaselt tuleks pakendite kogumisel üle minna pakendite kohtkogumisele, mille võiks korraldada kohalik omavalitsus. Omavalitsusele soovitakse üle anda vastutus omavalitsuses tekkinud pakendite 50% ringlussevõtmise eest.</p> <p>Ettepaneku nr 3 kohaselt sõlmivad TKO ja KOV kokkuleppe selle osas, kuidas pakendijäätmete käitlus korraldatakse, et saavutada ringlussevõtt.</p>	<p>Linnamajanduse osakonna hinnangul tuleks vastutus konkreetsemalt määrata, praegune sõnastus jätab mulje, et loodetakse suures osas kokkulepete peale. Tänapäevane praktika näitab, et kokkulepete saavutamine TKO-dega isegi kõige lihtsamates küsimustes nagu näiteks pakendikonteineri tühjendamissagedus, on aeganõudev ja vaevaline protsess. Kokkulepete sõlmimine takerdub meie hinnangul eeskätt TKO-de huvipuuduse või majandusliku motivatsiooni puudumise taha. Kui kokku leppimist vajavad küsimused lähevad keerulisemaks, kulud suuremaks ning lisandub täiendavaid osapooli (näiteks jäätmekäitlejad), ei ole asjakohane eeldada, et läbirääkimised võiksid kulgeda efektiivsemalt kui seni.</p> <p>Kui mitmed olulised küsimused jäävad lahendada omavalitsuste läbirääkimistel TKO-dega, siis</p> <p>kujuneb lepingute sõlmimine aeganõudvaks, osapooli koormavaks ja võimalik, et tupikusse viivaks variandiks. Seega tuleks seaduses kirjeldada rahastamise mudel, osapoolte kohustused, täpsustada, kas TKO-d rahastavad kohtkogumist proportsionaalselt turuosaga jms. Materjali üleandmisel TKO-dele võib saada probleemiks nii see, kui materjali on liiga vähe või ka vastupidi, kui seda on liiga palju.</p> <p>Linnamajanduse osakond toetab üleminekut pakendite kohtkogumise süsteemile ning toetab ka lahendust, et pakendite kohtkogumise võib, aga ei pea, korraldama kohalik omavalitsus korraldatud jäätmeveo raames. Avalik</p>

	<p>kogumisvõrk oma anonüümsuses toob omavalitsustele kaasa mitmeid heakorraprobleeme, on kasutajatele ebamugav ning ei soodusta liigiti kogumise edendamist. Kogutud materjali kvaliteet aga ei rahulda TKO-sid. Teeme ettepaneku jätta välja säte, millega omavalitsusele seatakse tootjavastutusega kaetud jäätmeliigi (pakendid) ringlussevõtmise eest vastutus. Selline säte hägustab tootjavastutuse põhimõtteid ning ei ole meie hinnangul kooskõlas ka direktiivides 2018/851 sätestatuga.</p>
<p>4. Uue keskkonnatasu rakendamisest Ettepaneku nr 8 kohaselt rakendatakse jäätmeseaduse § 1363 toodud kohustuste täitmata jätmisel uus keskkonnatasu. KOV ja jäätmevedaja tasuksid jäätmete ringlusse võtmata jätmise eest tasu, mis on kokku võrdne prügilasse ladestamise tasule vähemalt 120 eur/t, mida tasutakse jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamata jätmise või ringlussevõtmata jätmise eest, juhul kui KOV ei saavuta oma territooriumilt kogutud 50% jäätmete ringlusse võttu.</p>	<p>Esitatud ettepaneku osas on info väga üldine ja ei võimalda isegi esialgset seisukohta kujundada.</p> <p>Eeskätt jääb selgusetuks: Millised jäätmeliigid kuuluksid arvestusse (kas ainult korraldatud veoga hõlmatud jäätmeliigid paber, biojätmed, suurjätmed, pakendid vms või ka väljaspool korraldatud jäätmeveo süsteemi liigiti kogutud olmejätmed nagu klaas, tekstiil, plastik, pakendid jm)? Millisel ajahetkel toimuks tasu maksmine (kord aastas kui jäätmearuande kinnitatakse ning on võimaldada arvutada summaarne ringlussevõtt? Kuidas keskkonnatasu saaks siduda saastaja maksab põhimõttega?) Keskkonnaministeerium on selgitanud, et andmed hakkavad liikuma uue loodava andmebaasi vahendusel reaajas, kuid jooksvate andmete põhjal saaks parimal juhul tuvastada liigiti kogumise ulatust ja sedagi ilmselt vaid korraldatud jäätmeveo raames kogutavate ja käideldavate jäätmeliikide- ja koguste puhul. Kes on jäätmekäitleja, kes tasuks maksu (segaolmejätmete vedaja, segaolmejätmete lõppkäitleja, biojätmete käitleja, pakendite käitleja, vanapaberi käitleja, jäätmejaama operaator)? Mitmetasandiliste hangete ja paljude veopiirkondade puhul on omavalitsusel mitmeid jäätmekäitlejaid ehk korraldatud jäätmeveo lepingupartnereid.</p> <p>Linnamajanduse osakonna hinnangul tuleks ettepanek sellisel kujul tabelist eemaldada. Keskkonnatasu kehtestamisele peaks eelnema analüüs, millest selguks rohkem kui praegu esitatud materjalidest, kus välja tuuakse küll tasu maksjad ja tasu suurus, aga mitte oluliselt rohkemat. Täpsustamist vajaks muu hulgas, kui suur on Eestis olmejätmete ringlussevõtu võimekus (sh näiteks biolagunevad jätmed). Kui riigis puudub võimekus nõutud ulatuses</p>

	olmejäätmete ringlussevõtuks, siis ei ole õigustatud omavalitsuste suhtes keskkonnatasu rakendamine. Sellisel juhul täidaks maks rahakogumise eesmärgi, kuid omavalitsustel poleks reaalseid võimalusi tasu maksmise kohustusest asjakohaste pingutustega vabaneda.
<p>5. Korraldatud jäätmeveo tingimuste täpsustamisest</p> <p>Tabeli p 12 toodud ettepaneku kohaselt täpsustatakse oluliselt korraldatud jäätmeveo tingimusi. Hanges oleks edaspidi kohustuslik järgida ringlussevõtu sihtarvu ja selle saavutamist jäätmekäitluskohas, kuhu jäätmed suunatakse. Jäätmed kõrvaldatakse ja segaolmejäätmed taaskasutatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas jäätmekäitluskohas, kus on tagatud taaskasutussihtarvude täitmine vähemalt jäätmeseaduse paragrahvi 1363 ulatuses ning kus on tagatud inimese tervise ja keskkonna ohutus.</p>	<p>Küsitavusi tekitab sõnastus, mille kohaselt taaskasutuse sihtarvude täitmine tagatakse jäätmekäitluskohades, kus jäätmed kõrvaldatakse ja segaolmejäätmed taaskasutatakse. Jääb selgusetuks, kuidas segaolmejäätmete kõrvaldamiskoht saaks tagada ringlussevõtu sihtarvude täitmist, kui sihtarvude täitmist on seni käsitletud eelkõige liigiti kogutud jäätmete ringlusse suunamise kaudu? Või tuleb antud ettepanekut tõlgendada selliselt, et edaspidi peaksid tekkima segaolmejäätmete käitluskeskused, kus sorditakse segaolmejäätmetest välja ringlusse suunatavat materjali? Selline põhimõtteline muudatus nõuaks kindlasti eelnevat analüüsi. Eespool toodud linnamajanduse osakonna seisukohad põhinevad kKskonnaministeeriumi poolt esitatud esialgsete ettepanekute tabelis toodud info. Peame kogu protsessi tulemuslikkuse huvides vajalikuks mõjuanalüüsi koostamist ja omavalitsuste jätkuvat kaasamist kõikides jäätmevaldkonda puudutavates küsimustes.</p>

Tori Vallavalitsus

Ettepanek / küsimus	Põhjendus
<p>Peamine probleem hetkel on pakendi kogumisega. Pakendikonteinerite regulatsioon ja tühjendus ei vasta tegelikule vajadusele.</p>	<p>Peamised probleemid on järgmised: Pakendikonteinerid on piirkondlikult ja vedajast lähtuvalt eri tüüpi ja erinevat värvi mis tekitab elanikes segadust. Tulemuseks on olmejäätmed pakendikastis ja kogu sisu saatmine olmejäätmete hulka (oli näide, kus konteineri kõige peal olid kellegi uisud ja vedaja jättis selle tühjendamata). Pakendikonteinerite tühjendamise hulk ja tühjendamise sagedus ei vasta elanike vajadustele. Iga kortermaja võiks saada endale pakendikonteineri, kuid hetkel seda teha ei saa. Lisaks ei taga olemasolevate tühjendusgraafik vajadusi, mis tingib jäätmete</p>

	sattumise keskkonda. Liigiti kogumine ei ole kokkuvõtteks väga hästi reguleeritud
<p>Toetame järgmisi mõtteid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. laiendada pandipakendi põhimõtteid. 2. Reguleerida riiklikult konteinerite värvid ja tekitada läbi selle elanikul selge arusaam liigiti kogumisest (visuaali ühtlustamine) 3. TVOdele selged graafikud ja paindlikum lähenemine tühjenduse osas või 4. Pigem eelistada kogu jäätmemajanduse andmist piirkondlikele jäätmekestetele (KOV asutatud MTÜd), kes on elanikule kõige lähemal ja omaks selget motivatsiooni paremaks korraldamiseks. 	Täna puudub TVOdele motivatsioon tegeleda parema liigiti kogumisega. Tehakse ära see mis nõutud, kuid ei midagi enam. Kui tahame rohkem konteinereid või sagedasemat tühjendust siis peame (vald või elanikud) selle eest juba juurde maksma. Ehk siis see mis peaks olema tasuta ei ole lõpuks enam tasuta ja kaob elanikul motivatsioon sorteerida.

Roheline Liikumine

Ettepanek / küsimus	Põhjendus
Kuna meil on Euroopa Komisjoni trahv võib tulla juba 2020, siis süsteemi ümberkorraldamiseks on sisuliselt kuus kuud. Trahvi summad on kindlasti miljonites ja me võiks proovida neid vältida, kui vähegi võimalik. Lisaks võiks meie ühiskonna huvi olla samuti prügi taaskäidelda, et me ei peaks seda nii palju sisse ostma või kaevandama.	antud meetmed tegelevad ainult vastutuse ümber jagamisega, kuid ei pruugi kuigivõrd aidata kaasa probleemi lahendamisele, kuna prügi on segu reaalsetest materjalidest, mis nõuavad reaalselt ümbertöötlemist. Vastutuse ümberjagamiseks võiks pikemas perspektiivis tegelda, kuid praegu on tegemist siiski selgelt eelmiste valitsuste tegemata jätmisega ja nüüd on natuke hilja proovida lükata vastutust KOV või ettevõtjate kaela, eriti kui sellega ei kaasne märkimisväärset kompensatsiooni.
Pakendite kokku kogumiseks meil on juba hea pandisüsteem ja tootjaid võiks soodustada pakkuma tooteid, mis on korduvkasutatavas pandipakendis.	Lahendus taandub sisuliselt materjalide valikule: mõnda materjali saab ja mõnda materjali ei saa taaskasutada. Plastikut saab heal juhul mõned korrad taaskasutada, kuid see reostab kokkupuutel biomaterjalid s.h. on toit reostunud pakendi mikroplastikuga. Klaasi ja metalli saab piiramatult taaskasutada ja see ei reosta biomaterjale. Seega me võiks kasutada rohkem klaasi ja metalli

	<p>pakendites. Keegi ei kohusta meid ju kasutama plastikust pakendeid, kui nende kasutamine toob kaasa probleeme, pigem peaks need probleemid olema üle kantud materjalipõhiselt pakendi maksudele.</p>
	<p>Kuus kuud peaks olema piisav aeg kaupmeestel kaubavaliku vahetuseks, juhul kui minister annab selge sõnumi, mis moodi me Eestis võiks asju teha.</p>
<p>Loomulikult tuleb biojäädet eraldi koguma ja komposteerima hakata. Viimasel kohtumisel räägiti, et me kõik vastutame. Kas kodanik siis peaks biojäätmehaigla maja taha hunnikusse valama, kui kogumiskasti pole maja juures?</p>	

Riigikontroll

Meede	Meetme kirjeldus	Riigikontrolli seisukoht
1	<p>KOVi kohustus tagada olmejätmete ringlussevõtmise sihtmäärad alates 2020 1. jaanuarist.</p>	<p>Toome välja punkti Riigikontrolli 2016.a valminud olmejätmete auditist: Riigikontrolli hinnangul pole põhjendatud ringlussevõtu eesmärgi täitmise delegerimine igale omavalitsusele eraldi. Praegu pole õigusaktides selgelt ja õiguspäraselt määratud, kas omavalitsuste vastutus piirdub jäätmete kokkukogumise, sortimise ja veo korraldamisega või peab iga omavalitsus eraldi vastutama ka selle eest, et sorditud jäätmed jõuaksid nõutud protsendi ulatuses ringlusse.</p> <p>Täit vastutust jäätmete ringlussevõtu eesmärkide täitmise eest ei saa omavalitsustele panna ka seetõttu, et pakendijätmete äravedu ning ringlussevõtu korraldavad taaskasutusorganisatsioonid ja omavalitsustel puudub võimalus kaasa rääkida nende jäätmete käitlemise asjus. Samas moodustavad pakendijätmed kõigest olmejätmetest kolmandiku ning ringlussevõtu eesmärkide täitmisel on plastpakendi suurem ringlussevõtt olulise tähtsusega.</p> <p>Auditi tähelepanek: Omavalitsusel oleks võimalik jäätmete ringlussevõtu eesmärgi täitmisele kaasa aidata juhul, kui oleks täidetud järgmised tingimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ omavalitsusel on õigus kindlaks määrata, kuidas käideldakse tema territooriumilt kogutud jäätmed;

		<p>■ omavalitsus teeb järelevalvet jäätmetekitajate ning jäätmevedajate üle (sh kust ja kui palju liigiti koguti).</p> <p>Riigikontrolli hinnangul on esimene tingimus küll täidetud, kuid praegune jäätmeseadus ei ütle selgelt, kui suur on omavalitsuste vabadus taaskasutamist ja ringlussevõttu korraldada. Teine tingimus pole täidetud, kuna enamik väikesi omavalitsusi pole võimelised nii ulatuslikku järelevalvet tegema.</p> <p>Riigikontroll soovib kehtestada KOV-dele olmejäätmete ringlussevõtu eesmärgi asemel liigiti kogumise eesmärgi. See on lihtsam nii jäätmearuandluse korralduse kui ka eesmärgi arutamise seisukohast. Lisaks on KOV-del otsene mõju liigiti kogumise tulemuslikkusele aga ringlussevõtu määra nad otse mõjutada ei saa (või on mõju piiratud. Nt mõned KOV-d kompostivad aia- ja haljastusjäätmeid ning biojäätmeid).</p> <p>Kui KOV-dele kehtestada liigiti kogumise eesmärk siis see eeldab muudatusi jäätmealases aruandluses (KOV põhise andmete kogumise võimaldamine). Samuti suureneb järelevalve roll (jäätmevedajate/jäätmekäitlejate, KOV ja riigi tasandil).</p>
1		<p>Kas meetme põhjenduses oleval tekstis on mõeldud taaskasutamist või ringlussevõttu?</p> <p>Meetme põhjenduse juures on viidatud PakS §15 sättele, mis viitab JäätS §136-3 lg 1 nõudele, mis puudutab taaskasutamist 50% ulatuses. Aga samas juures toodud JäätS §136-3 tekst räägib ringlussevõtust.</p>
2	<p>KOVi kohustus tagada pakendijäätmete tekkekohal kogumine, koostöös TKO-dega – mõlemal osapoolel oma vastutus ringlussevõtu määra saavutamise eest KOV tasandil (vt ka punkt 4)</p>	<p>Meetme põhjenduses on kirjutatud:</p> <p>„Nii KOVil kui TKO-del on kohustus tagada pakendijäätmete ringlussevõtu sihttase: KOVid oma territooriumil tekkinud pakendite osas vähemalt 50% ulatuses ning TKO-d KOV tasandil müügi pakendi ringlussevõtu eest vähemalt 60% ulatuses.“</p> <p>Riigikontroll hinnangul esitab see täiendavad nõudmised:</p> <p>a) aruandluse parandamiseks (detailsemate andmete kogumine tekkivate müügi pakendite koguse ja ringlusse võetavate müügi pakendite koguse kohta KOV kaupa) ja</p> <p>b) järelevalvele (et hinnata TKO-de poolt müügi pakendite ringlussevõtu eesmärgi täitmist).</p>
2		<p>Soovitus 2016.a olmejäätmete auditist:</p>

		<p>"Ringlussevõtu eesmärgi täitmise peaks tagama riik koos omavalitsustega, sest näiteks plastijäätmete sihtarvu täitmise võtmeks on taaskasutusorganisatsioonid, kelle tegevust suunab riik. Omavalitsuste peamine panus peaks olema liigiti kogumise korraldamine ja järelevalve ning sihtarvude täitmist saaks mõjutada selle kaudu, et korraldatud jäätmeveo hankes seab omavalitsus tingimuseks, et hanke võitja tagab nõutud ulatuses jäätmete ringlussevõtu või alternatiivina korraldab käitlemise ise. Omavalitsus kontrollib, kas vedaja viis nõutud koguses jäätmeid ringlussevõtuga tegelevale käitlejale, ning riik kontrollib Keskkonnainspektsiooni kaudu, kas need jäätmed ka tegelikult käideldi."</p> <p>Riigikontroll soovib rakendada sellist lahendust, mille korral toimub pakendite ja liigiti kogutavate jäätmete kogumine osana KOJV süsteemist.</p>
2		Kui kavandatakse pakendijäätmete tekkekohal kogumist siis mis saab avalikest kogumiskonteineritest, mida TKO-d praegu üleval peavad? Kas see säilib kohtkogumise rakendamise järel või kaotatakse?
3	TKO peab tagama KOVi territooriumil tekkinud müügi pakendi ringlussevõtu vähemalt 60% ulatuses.	Vt esimest kommentaari 2. meetme kohta.
7	Keskkonnatasude tõstmine jäätmete ladestamisel prügilasse senise 30 euro asemel vähemalt 60 eurot tonni kohta	<p>Riigikontroll toetab seda ettepanekut.</p> <p>Aga ringlussevõtu edendamiseks tuleb reguleerida ka jäätmete põletamist kui peamist jäätmekäitlusviisi. Üheks võimalikuks tegevuseks on jäätmete energiakasutusele (põletamisele ja jäätmekütuse tootmisele) keskkonnatasu kehtestamine. See aitab muuta põletamist kallimaks ja motiveerib seeläbi jäätmeid rohkem ringlusse võtma.</p> <p>Seisukoht 2016.a auditist: " Jäätmete ringlussevõtu soodustamiseks ei saa riik mõjutada teisese toorme maailmaturu hindasid (mis motiveeriks jäätmekäitlejaid enam liigiti jäätmeid kokku koguma), kuid saab soodustada riigisisest jäätmete käitlemist moel, mis motiveeriks jäätmeid rohkem ringlusse võtma.</p> <p>Näiteks on jäätmete ladestamise kõrge tasu (2015. aastal 29,84 euro/tonn) ja jäätmetest energia tootmine viinud ladestamise miinimumini. Samas ei ole see aidanud kaasa jäätmete ringlussevõtule, kuna</p>

		<p>segaolmejäätmete põletamine ja jäätmekütuse tootmine on tõenäoliselt odavam kui eri jäätmeliikide materjalina ringlusse võtmine.“</p> <p>Riigikontroll soovib üle vaadata ka olmejäätmete impordi puuduvad regulatsioonid. Praegu korraldab jäätmete põletaja enampakkumishankeid. Kuna jäätmepõletustehasel on võimalik tuua välismaalt olmejäätmeid siis Eesti jäätmekäitlejate jaoks jääb hangetel vähem võimalusi. Hankel kaotajaks osutunud käitlejate jaoks on peamiseks alternatiiviks ladestamine.</p>
8	<p>Jäätmeseaduse § 136 '3 toodud kohustuste täitmata jätmise - uue keskkonnatasu kehtestamine</p>	<p>Riigikontroll juhib tähelepanu, et juhul kui kehtestatakse ringlussevõtu eesmärgi täitmisest sõltuv keskkonnatasu siis tuleb veel rohkem tähelepanu pöörata jäätmekäitlejate s.h ringlussevõtjate tegevuse kontrollimisele. Sellise korralduse puhul tekib osapooltel rahaline motivatsioon näidata ringlussevõttu võimalikult suurena.</p> <p>Riigikontrolli töi 2016.a olmejäätmete auditis järelevalvega seoses välja järgmise tähelepaneku: „Ei riik ega kohalikud omavalitsused ei tee sisulist järelevalvet jäätmevaldajate, -vedajate ega taaskasutajate tegevuse üle. Enamikus omavalitsustes ei kontrollita sisuliselt, kas on teada kõik jäätmete tekitajad, kas jäätmeid sorditakse, kas kõik jäätmed antakse üle jäätmekäitlejale, kas neid kogutakse liigiti ning kas jäätmevedajad täidavad omavalitsuste kehtestatud reegleid.“</p> <p>Järelevalve muutmiseks esitati auditis järgmine soovitus: „Riik peab Keskkonnainspektsiooni kaudu omalt poolt kontrollima, kuidas ja kus käideldakse taaskasutusorganisatsioonide kokkukogutavad pakendijäätmed ning kas ka muude jäätmete käitlemine toimub nõuetekohaselt ja deklareeritud mahus.</p> <p>Keskkonnainspektsiooni kontroll jäätmekäitlejate, sh jäätmete ringlussevõtjate üle peab muutuma riskipõhisemaks ja sisulisemaks. Aruande andmete ja loa tingimuste vastavuse kontroll peab jääma Keskkonnaameti ülesandeks. Keskkonnainspektsioon peab kontrollima, kas ettevõtte tegevus vastas aruandes toodud andmetele (käideldud jäätmete liigid, kogused ja käitlustoimingud), samuti seda, kas reaalne tegevus vastab loas toodud tingimustele. Sisulise kontrolli puhul on vaja kontrollida ka algandmeid (saatekirjad, tootesertifikaadid, taaskasutustõendid). Samuti tähendab see pisteliste kontrollide tegemist.“</p>

9	Lisalaekumised KOVidele.	<p>Vt 8. meetme kohta esitatud kommentaari.</p> <p>Rahaline motivatsioon ringlussevõtu suuremana näitamiseks tekib ka juhul kui tasu laekumine on sõltuvuses ringlussevõtu eesmärgi täitmisest.</p>
10	Ettevõtete vabastamine korraldatud olmejäätmete süsteemiga liitumisest	<p>RK on nõus, et jäätmevaldkonna aruandluses esineb probleeme andmete täpsusega. Definitsiooni täpsustamine võib aidata kaasa olukorra paranemisele. Aga samal ajal tuleb pöörata suuremat tähelepanu järelevalve parandamisele (nii jäätmekäitleja poolne järelevalve jäätmete vastu võtmisel kui ka KOV ja riiklik järelevalve).</p>
11	Aruandluskohustus KOVi KOJV piirkonna kohta.	<p>Meetme kirjelduses on öeldud: <i>„Jäätmekäitleja deklareerib määratud tähtajaks KOJV piirkonnast kogutud jäätmete kohta jäätmete ringlussevõetud, taaskasutatud või kõrvaldatud kogused. Keskkonnatasude büroo kontrollib deklaratsioonide õigsust, kasutades JATS jm andmeid“</i></p> <p>Kas jäätmekäitleja peab esitama andmed kõigi kolme tegevuse kohta (<i>jäätmete ringlussevõetud, taaskasutatud või kõrvaldatud kogused</i>) või ühe? Praegu jätab sõnastus mulje, et tuleb deklareerida üks käitlusviis. Aga tegelikkuses võib olla vajalik koguda andmeid kõigi kolme tegevuse kohta.</p>
12	<p>Korraldatud jäätmeveo tingimusi täpsustatakse oluliselt</p> <p>Hangetes on edaspidi kohustuslik järgida ringlussevõtu sihtarvu ja selle saavutamist jäätmekäitluskohas, kuhu jäätmed suunatakse.</p> <p>Jäätmed kõrvaldatakse ja</p>	<p>Põhimõttena hea s.t KOJV hangetel tuleb seada rohkem ja täpsemaid nõudeid</p> <p>Meetme pealkirjas ja esimeses lõigus räägitakse ringlussevõtu sihtarvu järgimisest, kuid teises lõigus on juttu taaskasutuse sihtarvude täitmisest. Kumba tegevust mõeldakse?</p>

	<p>segaolmejäätmed taaskasutatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas jäätmekäitluskohas, kus on tagatud taaskasutus sihtarvude täitmine vähemalt jäätmeseaduse paragrahvi 136*3 ulatuses ning kus on tagatud inimese tervise ja keskkonna ohutus.</p>	
14	<p>Jäätmeveo sageduse vastavusse viimine reaalsete jäätmemahutude tekkega.</p> <p>Korraldatud olmejäätmete veo tasu peab vastama reaalsetele jäätmemahutudele, võttes arvesse liigiti kogumist ning mahutite suurust. Võimalikud meetmed: reaajas raporteerimine. Kaalud prügiveo autodele.</p>	<p>Täpsustav küsimus: selle meetme all on juttu kahest erinevast asjast: sageduse ja tasu vastavusse viimine reaalsete jäätmemahutudega. Kumba teemaga tahetakse tegeleda? Mis on kumbagi ettepaneku sisu?</p> <p>Riigikontroll on nõus, et jäätmeveo sagedus peab vastama tegelikele jäätmemahutudele (seda nii juhul, et ei tellitaks liiga väikest konteinerit/liiga harva tühjendust mille tulemusena on konteiner sageli ületäitunud kui ka liiga sagedast tühjendust/liiga suurt konteinerit, mil konteiner on pooltühi). Aga optimaalse tühjenduse leidmiseks on vaja KOV poolset toetust ja järelevalvet, et KOV oleks kursis nt kui palju inimesi kinnistul elab ja kui palju jäätmeid neil tekib. Ning selle põhjal hinnata vajaliku konteineri suurust ja/või tühjendamise sagedust.</p> <p>Teine teema on tasu vastavus reaalsetele mahutudele. Kas see tähendab tekkekohal jäätmete kaalumise rakendamist? Idee poolest on jäätmete üleandmise hetkel kaalumine hea mõte, kuid see võib tekitada suure motivatsiooni jäätmete koguse vähendamiseks ebaseaduslikel viisidel (loodusesse või võõrastesse kastidesse viimine, põletamine). Selle vältimiseks on vaja KOV-i panust nõustamise ja järelevalve näol.</p>
15	Kohaliku omavalitsuse	Riigikontroll toetab seda ettepanekut.

	<p>jäätmeregistris olevad jäätmete tekitajad, välja arvatud isikud kes on vabastatud korraldatud jäätmekäitlusest, on kohustatud tagama tagatisrahata pakendijäätmete liigiti kogumise ja üleandmise tekkekohal, samas kohas, kus toimub olmejäätmete kogumine ja üleandmine.</p>	<p>Riigikontrolli soovitus on korraldada pakendijäätmete liigiti kogumist KOJV raames hangete kaudu.</p> <p>Vt ka teine kommentaar 2. meetme kohta.</p>
16	<p>Liigiti kogutud jäätmeid on keelatud põletada.</p>	<p>Riigikontroll toetab seda ettepanekut. Aga selle reaalne täitmine eeldab järelevalve võimekust selle nõude täitmise kontrollimist nii jäätmevedajate kui käitleja juures.</p> <p>Kas see keeld puudutab ka RDF-i tootmist?</p>
18	<p>Jäätmemahutite ja muu jäätmekäitluse visuaali ühtlustamine</p>	<p>Riigikontroll toetab seda ettepanekut, sest see aitab jäätmete kogumist muuta elanike jaoks arusaadavamaks (hoiab ära segaduse, mis tekib konteinerite puhul erinevate värvide kasutamisest).</p> <p>Tähelepanek auditist: „Mugava ja arusaadava kogumisvõrgustiku puudumine on oluliseks põhjuseks, miks enam kui pooled inimesed ei sordi olmejäätmetest välja pakendijäätmeid. Kuna jäätmete liigiti kogumine jätab soovida, läheb osa jäätmetest, mida peaks võtma ringlusse, praegu energia tootmiseks.“</p>
19	<p>Kehtestada KOVidele kohustus korraldada biojäätmete liigiti kogumine tekkekohalt.</p>	<p>Riigikontroll toetab seda ettepanekut. Biojäätmete tekkekohal kogumine teeb kogumise inimeste jaoks lihtsamaks. Tekkekohal kogumine peaks olema hõlmatud KOJV süsteemi.</p> <p>Tähelepanek auditist: „Korraldatud jäätmeveo puhul on oluliseks probleemiks, et selle raames ei edenda omavalitsused piisavalt jäätmete liigiti kogumist. Kodu lähedal asuvate liigiti kogumise konteinerite olemasolu teeks inimestel jäätmete sortimise lihtsamaks. Auditit käigus korraldatud küsitlusest selgus, et paljudes omavalitsustes pannakse jäätmeveo raames välja vaid segaolmejäätmete konteinerid.“</p>

		<p>Soovitus auditist:</p> <p>„Ringlussevõtu eesmärgi täitmise peaks tagama riik koos omavalitsustega, sest näiteks plastijäätmete sihtarvu täitmise võtmeks on taaskasutusorganisatsioonid, kelle tegevust suunab riik. Omavalitsuste peamine panus peaks olema liigiti kogumise korraldamine ja järelevalve ning sihtarvude täitmist saaks mõjutada selle kaudu, et korraldatud jäätmeveo hankes seab omavalitsus tingimuseks, et hanke võitja tagab nõutud ulatuses jäätmete ringlussevõtu või alternatiivina korraldab käitlemise ise. Omavalitsus kontrollib, kas vedaja viis nõutud koguses jäätmeid ringlussevõtuga tegelevale käitlejale, ning riik kontrollib Keskkonnainspektsiooni kaudu, kas need jäätmed ka tegelikult käideldi. “</p>
--	--	--

Plastrex Europe

Ettepanek / küsimus	Põhjendus
<p>Täna kui vaadata lahendusi siis just kogu kokku korjamise ja sorteerimisega jäätmete ringlusse võtmine lõpeb. Tegelikuses see nii ju ei ole eriti, mis puudutab madala kvaliteedilist sorteerimisest tekkivast sekundaarset tooret. Segaplast jääde just seda on. Selle kasutusele võttu tuleb stimuleerida erinevate meetoditega.</p>	<p>Kuskilt peab tekkima turg nendele toodetele, mida on võimalik sellest sekundaarsest toormest valmistada. Paljudel juhtudel on jäätmete ringlusse võtmine märksa kallim kui puhtast värskest toormest uue toote loomine. Eriti veel tänases valguses, kus taaskasutustasud taaskasutusorganisatsioonide käes lahustuvad ära kuskile ja materjali hinda ei jõua materjali tegeliku taaskasutaja jaoks. Selle kõige ilmsem põhjus lisaks labasele taaskasutustõendite võltsimisele on taaskasutustõendite turg, mis on piire ületav ja seetõttu Lätist saab neid ilma tegelikult materjali taaskasutamata üsna lihtsalt.</p>
<p>Millele tegelikult tahame tähelepanu juhtida on hankijad ja ostjad. Riik, kohalikud omavalitsused ja riigi eelarvelised asutused on väga suured erinevate toodete ja teenuste hankijad. See tõttu on neil võimalik luua ka turujõud ja luua trende. Kui aus olla siis Eesti suudaks oma tarbeks ära kasutada kogu</p>	<p>Tänane riigihangete süsteem on ülesehitatud ainult madalama hinna pakkumisele. Hankijaid ei huvita absoluutselt näiteks: toote kogu elukaare hind, hoolduskulud, mis saab hangitavast pärast kui kasutus iga on läbi ja on vaja utiliseerida, kas toode on tehtud ohtlikest materjalidest jne. Veel vähem huvitab neid kas tegemist on taaskasutatud materjalist või tulevikus uuesti korduvat kasutamist võimaldava materjaliga. Kui Keskkonnaministeeriumi huvitab võime saata väljavõtte erinevast</p>

<p>madalaväärtusliku segaplast jäätmetest loodud tooted. Täna aga liigub 90% kogu segaplast jäätmetest loodud toodetest Eestist välja, põhjusel kuna eestis puudub justkui turg, mis on olemas näiteks Rootsis, Iirimaa, Norras ja Suurbritannias.</p>	<p>tagasisidest, mida oleme saanud suheldes erinevate riigiasutuste: KIK, Maanteeamet, RMK, Riigikinnisvara, erinevad kohalikud omavalitsused jne. Vastalisus on jõuline ja jaburaid mõõte võttes.</p> <p>Põhimõtteliselt on see ka arusaadav, sest vanasõna juba ütleb, et "Sa saad seda, mida Sa mõõdad"</p>
<p>Seetõttu teeme ettepaneku, et riigihangete teostamisel tehakse kohustuslikuks keskkonna aspekti arvestamine ja hanked viidaks üle punktisüsteemile.</p> <p>Samuti võiks kaaluda, et infrastruktuuri hangetes oleks korduvkasutuse miinimum määr.</p>	<p>Näiteks</p> <p>Kogu punkti summa 100%</p> <p>Maksumus osakaal 60%</p> <p>taaskasutatud materjali osakaal tootes 10%</p> <p>keskkonnale ohtlike materjalide kasutamine tootes 10%</p> <p>toode on pärast kasutamist korduvkasutatav 10%</p> <p>10 aasta ennustatavad hoolduskulud 10%</p> <p>Oluline pole pole % osakaal vaid see, et võetakse arvesse keskkonna, korduvkasutuse ja kogu elukaare maksumuse aspekte. Vabatahtlikult see ei teki mitte mingil juhul.</p>

Topsiring, Elektroonikaromu

Ettepanek / küsimus	Põhjendus
<p>Muudatuste eesmärk on suurendada jäätmete ringlusevõttu materjalina.</p>	<p>Tootjad saavad vastutada ainult selliste jäätmete eest mis on eelnevat eesmärki silmas pidades eraldi kogutud. Loomulikult jääb sorteerimise tulemusena järgi jäätmeid mis käideldakse energiana ja finantseeritakse samuti tootjate poolt.</p>
<p>Suuresti tuleb ringlusevõtu eesmärk saavutada läbi kahe muutuse (biojätmete ja pakendite liigitikogumine):</p>	<p>- Kohtades kus vähegi majanduslikult on mõistlik kohustab (juba praegune) seadus jäätmevaldajaid biojätmeid eraldi üle andma. Prügilad ei tohi vastu võtta sorteerimata jäätmeid. Erandi saab anada neile jäätmevaldajatele kes omavad ja kasutavad termiliselt isoleeritud kompaktorit millega on võimalik ka talvel biojätmeid eraldi kompostida. Teiseks erandi tegemise kohaks võiks olla asulas vähemalt 5 kilomeetrit väljaspool asuvad jäätmevaldajad juhul kui KOV ning jäätmekäitleja koostöös otustavad kogumise majandusliku ebaotstarbekaks pidada</p>

<p>- iga kinnistu peab omama pakendite liigitikogumiseks konteinerit. Konteinerisse läheb mõistlikult puhas pakend. St. pakend võib sisaldada tooteid ulatuses mis jääb järgi ilma eraldi pakendit pesemata. Lisaks võib pakendikonteinerisse panna pakendiga sarnaseid palst ning metalljätmeid ja väikeelektroonikat. Soovitav on klaaspakend jätmevaldajal viia poodide juures olevatesse avalikesse pakendikonteineritesse. Pakendikonteinerisse võib panna klaas, metal, plast ning paberpkendit ehk kõiki pakendimaterjali liike. Teoreetiliselt võiks ka lubada puitpakendit, kuid seda on müügipakendina äärmiselt vähe.</p>	<p>Sõltuvalt KOV-i eripärast võib KOV lubada materjalikonteinerisse lubada paigutada veel kuivi ning lahutamatu mittesegunevaid jätmeid ning neid on võimalik hiljem materjalina taaskasutada. Näiteks saavutab KOV enda piirkonna jäätmekäitlejaga kokkuleppe et materjalikonteineris sisalduv aknaklaas on võimalik tehnoloogiliste käitlustoimingute tulemusena materjalina ringlusse võtta.</p> <p>Vastutus ringlussevõtu sihtarvude ees lasub direktiivi tähenduses Eesti riigil. Siseriikliku seadusandluse mõistes KOV-I ning muidugi jätmevaldajal. Seega peab vastusega kaasnema ka majanduslik motivatsioon kõigile osapooltele.</p>
<p>Keskkonnatasudest</p> <p>Riik peaks keskkonnatasudest katma suurema osa eeldusliku Euroopa komisjoni hoiatustrahvi juhaks kui olukord ei parane.</p>	<p>Seega peaks sarnaselt mujal maailmas levinud praktikale keskkonnatasud olema kehtestatud sarnases hierarhias jäätmete taaskasutamiseks.</p>
<p>Ladestamine 100%, põletamine 50% ning materjalina ringlusevõtt ei tohiks olla maksustatud keskkonnatasuga. Selliselt kehtestatud keskkonnatasu tagab automaatselt jätmeid ringlusse võtva ettevõtte huvi sorteerida võimalikult palju jätmeid ringluse jaoks välja. Mitte anda neid edasi põletusse ja ladestusse kus on kõrgemad käitlustasud kasvõi läbi keskkonnatasude. Kui põletamisel puudub keskkonnatasu (ja majanduslikult on oluliselt odavam jätmed otse ahju</p>	<p>Mingid administratiivsed korraldused ei muuda seda lihtsat tõde. Näiteks kui Iru laseb mingitel põhjustel väravatasu 25-le eurole tonn nagu käivitades, siis palun seletage usutavalt kuidas majanduslikel alustel toimuks mingigi ringlusevõtt. Isegi KM poolt planeeritud 60 eurose ringlusevõtmata tasu korral tonni kohta.</p> <p>Protsessi administreerimine lihtsaks! St. jäätmekäitleja kes võtab vastu esmaselt jätmevaldajalt liigiti kogutud jätmeid fikseerib dateeritud foto abil sorteerimisnõuetele mittevastavad jätmed. Vastav jätmemahuti tühjendakse koos segajätmetega ning esitakse segajätme käitlemise hinnakirja alusel jätmevaldajale arve.</p>

<p>ajada), siis ringlusevõttu on sisse programmeeritud loogikaviga ning seda ei juhtu. See on paljude riikide kogemus.</p>	<p>Jäätmevedaja huvi seda teha on samuti majanduslikult motiveeritud. Kui ta annab ringlussevõetavate jäätme käitlejale üle hoopis muid jäätmeid siis maksab ta ka kallimat hinda(sest need jäätmed lähevad kas põletusse või ladestusse kõrgema keskkonnatasuga).</p>
<p>Lisaks erinevatele keskkonnatasudele võiks kaaluda mitemetes riikides(sh. ka osades Eesti omavalitsustes) levinud praktikat, kus riigi tasemel on otsustatud suhtarv mille võrra sorteerimata jäätmed on liigiti kogutud jäätmetest kallimad. See suhtarv ei tohiks olla väiksem kui 4.</p>	<p>Eesmärgiks on ühelt poolt jäätmevaldajad majanduslikult motiveerida jäätmeid sorteerima(mitmete uuringute järgi üks suur tänaseid probleeme- olmeprügi on liiga odav). Teisalt võiks sorteerimata jäätmete kõrgema hinna(ja keskkonnatasu) arvelt finantseerida KOV-si, kelle tegevuse tulemusel on ringlusevõtu sihtarvud paranenud võrreldes eelneva kalendriaastaga.</p>
<p>Rohelised riigihanked võiks kuidagi deklaratsiooni vormist saada konkreetsete ning mõõdetavate meerikutega sidustatud. Näiteks iga 20% korduvkasutatavat materjali annab hindamiskriteeriumites 2% lisapunkte. Või olukordades kus on olemas korduvkasutavaid materjale sisaldav toode lisab KOV või riik vastava nõude hanketingimustesse. Oluline on siin pakkuja poolt jäätmete lakkamise tõendamine jäätmelubade ning tehnoloogiate olemasolu. Muidu võib printer igasuguse paberi väljastada ning asi muutub farsiks.</p>	

Seisukohad olmejäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu meetmetele

	Võimalikud meetmed	Eesti Kemiaindustri Liit	Kaupmeeste Liit	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	RP Pakeend	Tori Vallavalitsus	Roheline Liikumine	Riigikontroll	Topsirglus, Elektronikarommu	MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon	Eesti Toiduainetööstuse Liit
1.	KOVi kohustus tagada olmejäätmete ringlussevõtmise sihtmäärad alates 2020 1.jaanuarist. KOV peab tagama oma haldusterritooriumil tekkivate jäätmete ringlussevõtmise sihtmäärad vähemalt jäätmeseaduse § 136 ³ toodud nõuete ulatuses.	Nõus									Nõus
2.	KOVi kohustus tagada pakendijäätmete tekkekohal kogumine, koostöös taaskasutusorganisatsioonidega (TKO)– mõlemal osapoolel oma vastutus ringlussevõtu määra saavutamise eest KOV tasandil (vt ka punkt 4)	Ei	Ei	Ei					Nõus		Ei

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik aromu	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	<p>2.1. Juhul, kui KOV korraldatud olmejäätme veo raames ise kogub tekkekohas tagatisrahata pakendijäätmeid, annab need üle käitlemiseks TKO-le (KOV-i kuludele selleks piirang kuni 0,3 eur/km).</p> <p>2.2. Juhul, kui KOV korraldatud jäätmeveo raames ei kogu tekkekohas pakendijäätmeid, kogub need kokku TKO.</p>										
3.	<p>TKO peab tagama KOV-i territooriumil tekkinud müügipakendi ringlussevõtu vähemalt 60% ulatuses.</p> <p>TKO-d peavad tagama kohaliku omavalitsuse territooriumilt kogutud müügipakendite</p>	Ei		Ei							Ei

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kaubandus-Tööstus skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorganisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	ringlussevõtu vähemalt 60% ulatuses . TKO ja KOV sõlmivad kokkuleppe selle osas, kuidas pakendijäätmete käitlus korraldatakse, et saavutada ringlussevõtt.										
4.	Võimalikud meetmed TKO-de vastu: tegevusloa kehtetuks tunnistamine. Keskkonnaministeeriumil on õigus alata TKO-dele antud tegevusloa kehtetuks tunnistamine või peatamine, kui TKO-del puuduvad kõikide kohalike omavalitsusüksustega sõlmitud pakendijäätmete kogumise lepinguid, milles on toodud, kuidas toimub pakendijäätmete kogumine ja kulude jagunemine.	Ei									Ei

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik aromu	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
5.	Pakendijäätmete konteinerid kaupluste juurde	Ebamõistlik	Ei	Ei							Ebamõistlik
6.	Lisatingimused pakendijäätmete äraveole Pakendijäätmete äraveo sagedus ei tohi olla pikem kui segaolmejäätmete äraveo sagedus.	Ei			Nõus						Ei
	Tagatisrahaga pakendite tagasivõtmine										
7.	Keskkonnatasude tõstmine jäätmete ladestamisel prügilasse senise 30 euro asemel vähemalt 60 eurot tonni kohta	Nõus	Nõus	Nõus	Nõus			Nõus	Nõus		Nõus
8.	Jäätmeseaduse § 136 ³ toodud kohustuste täitmata jätmise - uue keskkonnatasu kehtestamine KOV ja jäätmevedaja tasuvad jäätmete ringlusse võtmata	Ei								Nõus	Ei

Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik aromu	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
<p>jätmise eest tasu, mis on kokku võrdne prügilasse ladestamise tasule vähemalt 120 eur/t, mida tasutakse jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamata jätmise või ringlussevõtmata jätmise eest, juhul kui KOV ei saavuta oma territooriumilt kogutud 50% jäätmete ringlusse võttu.</p> <p>Rakendub ainult mahus, mis on alla 50%. Sihttaseme mittesaavutamisel maksavad täiendavat keskkonnatasu nii KOV (60 eur/t kui ka jäätmekäitleja, samas ulatuses (st vähemalt 60 eur/t).</p> <p>KOVi poolt tasutud summa läheb nendele KOVidele, kes on 50% sihttaseme täitnud (vabaks kasutuseks). Kui KOV-idele tasutav summa on suurem, kui kogutav tasu, siis tasutakse</p>										

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	KOVidele muudest keskkonnatasudest.										
9.	Lisalaekumised KOVidele. Juhul kui KOV saavutab JäätSi § 136 ³ toodud nõuetele vastava jäätmete ringlussevõtu sihtmäärad ja ületab selle, siis tasutakse kohaliku omavalitse üksusele 60 eurot/tonni iga tonni eest, mis ületab ringlussevõtu sihtarvu.	Ei									Ei
10.	Ettevõtete vabastamine korraldatud olmejäätmete süsteemiga liitumisest Korraldatud jäätmeveoga liitumise kohustusest on vabastatud isikud, keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteem, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu	Ei	Ei	Ei				Nõus			Ei

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik aromu	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	määrusega (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1–45).										
11.	Aruandluskohustus KOVi KOJV piirkonna kohta. Jäätmekäitleja deklareerib määratud tähtjaks KOJV piirkonnast kogutud jäätmete kohta jäätmete ringlussevõetud, taaskasutatud või kõrvaldatud kogused. Keskkonnatasude büroo kontrollib deklaratsioonide õigsust, kasutades JATS jm	Nõus									Nõus

	Võimalikud meetmed	Eesti Kemiaindustuse Liit	Kaupmeeste Liit	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	RP Paken	Tori Vallavalitsus	Roheline Liikumine	Riigikontroll	Topsirglus, Elektronikarom	MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon	Eesti Toiduainetööstuse Liit
	andmeid. Jäätmevedaja esitab aruande enne JATSi esitamist KOVile kinnitamiseks.										
12.	<p>Korraldatud jäätmeveo tingimusi täpsustatakse oluliselt</p> <p>Hangetes on edaspidi kohustuslik järgida ringlussevõtu sihtarvu ja selle saavutamist jäätmekäitluskohas, kuhu jäätmed suunatakse. Jäätmed kõrvaldatakse ja segaolmejäätmed taaskasutatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas jäätmekäitluskohas, kus on tagatud taaskasutus sihtarvude täitmine vähemalt jäätmeseaduse paragrahvi 136³ ulatuses ning kus on tagatud inimese tervise ja keskkonna ohutus.</p>	Osaliselt nõus						Nõus			Osaliselt nõus

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
13.	Korraldatud jäätmekäitlus Korraldatud jäätmevedu muudetakse läbivalt sõnastuseks korraldatud jäätmekäitlus	Nõu s									Nõus
14.	Jäätmeveo sageduse vastavusse viimine reaalsete jäätmemahutude tekkega. Korraldatud olmejäätmete veo tasu peab vastama reaalsetele jäätme mahutudele, võttes arvesse liigiti kogumist ning mahutite suurust. Võimalikud meetmed: reaalajas raporteerimine. Kaalud prügiveo autodele.	Nõu s						Nõus			Nõus
15.	Kohaliku omavalitsuse jäätmeregistris olevad jäätmete tekitajad, välja arvatud isikud kes on vabastatud korraldatud	Ei						Nõus			Ei

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus-Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorganisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	jäätmekäitlusest, on kohustatud tagama tagatisrahata pakendijäätmete liigiti kogumise ja üleandmise tekkekohal, samas kohas, kus toimub olmejäätmete kogumine ja üleandmine.										
16.	Liigiti kogutud jäätmeid on keelatud põletada	Nõu s						Nõus			Nõus
17.	Kange ja lahja alkohoolse joogi ning muu joogi tootjatele võimalus liituda pandisüsteemiga (ka nt piimapudelite või siirupipudelite puhul võib rakendada) Vabatahtlik meede	Mõju ebas elge	Täpse mat sõnas tust	Nõus	Nõu s	Nõus					Mõju ebasel ge
18.	Jäätmemahutite ja muu jäätmekäitluse visuaali ühtlustamine.Kehtestada keskkonnaministri volitusnorm määrata konteinerkogumisüsteemis	Pige m nõus		Nõus	Nõu s	Nõus		Nõus		Nõus	Pigem nõus

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kaubandus-Tööstus skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorgan isats ion	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	eriliigiliste jäätmete mahutite värv.										
19.	Kehtestada KOVidele kohustus korraldada jäätmete liigiti kogumine tekkekohalt. Biojäätmel ei pea olema kinnistul hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, kui biojäätmel on võimalik tekkekohal ringlusse võtta ja kasutada.	Nõu s	Nõus	Nõus	Nõu s			Nõus	Nõus	Nõus	Nõus
20	Jäätmekäitluse teenuse arve	Nõu s		Nõus							Nõus
21	Olmejäätmete hinna jagunemise alused	anal üüsi		Nõus							täiend avat analü üsi
22	Jäätmevaldajate register	mõj u ebas elge									mõju ebas elge
23	Korraldatud olmejäätmete käitlusest (veost) vabastamise	Ebas elge									Ebas elge

	Võimalikud meetmed	Eesti Kee miat ööst use Liit	Kaup meest e Liit	Eesti Kauban dus- Tööstu skoda	RP Pake nd	Tori Vallav alitsu s	Roheli ne Liiku mine	Riigiko ntroll	Topsir inglus , Elektr oonik arom u	MTÜ Eesti Taask asutu sorga nisats ioon	Eesti Toidu ainet ööstu se Liit
	alused										
24	Riigihangete seaduse muutmine ja Keskkonnahoidlike riigihangete lisamine	Ebas elge		Nõus	Nõu s				Nõus	Nõus	Ebasel ge